१. शोध परिचय

१.१ विषय परिचय

नेपाल एक बहुजाति, बहुभाषी र विविध धर्म सम्प्रदायको मुलुक हो । यहाँ हरेक जात जातिको सम्पर्क भाषा खस भाषा रहेको छ तापनि उनीहरूको आ-आफ्नो जातीय भाषाहरू पनि छन् । तीमध्ये मुसलमान समुदायका मानिसहरूले बोल्ने भाषा पनि एक हो । यस भाषालाई चुरेटा भाषा पनि भनिन्छ । वि.सं. २०४८ सालको जनगणना अनुसार गोरखा जिल्लामा कूल जनसङ्ख्याको ०.९१%, वि.सं. २०५८ सालको जनगणना अनुसार नेपालको कूल जनसङ्ख्याको ४.१% मानिसहरू मियाँ(चुरेटा) भाषा मातृभाषाका रूपमा बोल्ने गरेको पाइन्छ ।

मियाँ (चुरेटा) भाषा मातृभाषाका रूपमा बोल्ने व्यक्तिहरू नै चुरेटा भाषाका वक्ताहरू हुन् । यिनीहरू गोरखा जिल्लाका २६ गा.वि.स.हरूमा फैलिएर बसेका छन् । व्यापारिक दृष्टिले जुन सम्प्रदायको नजिकमा बस्यो त्यही सम्प्रदायको भाषाको प्रभाव यिनीहरूमा पनि परेको हुनाले यस मियाँ (चुरेटा) भाषा लोपोन्मुख हुदै गएको पाइन्छ । आफ्नै सम्प्रदायमै बस्ने मियाँहरूको भाषामा मातृभाषाको प्रभाव बढी परेको पाइन्छ भने मिश्रित सम्प्रदायमा बस्ने मियाँहरूको भाषामा मातृभाषाको प्रभाव घट्दै गएको पाइन्छ ।

नेपालमा बोलिने चार भाषा परिवारमध्ये सबैभन्दा ठूलो भारोपेली भाषा परिवारको शौरसेनी प्राकृत अन्तर्गत पर्ने मियाँ भाषामा मागधी परिवारका मैथली, भोजपुरी, हिन्दी जस्ता क्रियाशील भाषाको प्रभाव परको पाइन्छ । त्यति मात्र होइन यो भाषामा सम्पर्क भाषा नेपालीको अत्यधिक प्रभाव परेको छ जसले गर्दा यो भाषा दिनानुदिन लोप हुँदै गएको छ । यसरी लोप हुँदै गइरहेका कुनै पनि भाषालाई क्रियाशील गराउनका निम्ति भाषामा वैज्ञानिक दृष्ठिकोणले भाषाका रूप, वर्ण, शब्द, अर्थ र वाक्य लगायत विभिन्न तहमा अध्ययन र खोज गरी देखिएका समस्याहरू समाधान गर्दै जानु पर्दछ । रुपभन्दा ठूलो पदावलीभन्दा सानो भाषाको अर्थयुक्त घटकलाई शब्द भनिन्छ । भाषिक रुपको अर्थ निर्धारणको लागि शब्दले प्रमुख एकाइको काम गरेको हुन्छ । यसलाई वर्गीकरण गर्ने आधारहरू प्रशस्त छन् । त्यसमध्ये स्रोतको आधार पनि एक हो । स्रोतका आधारमा शब्दलाई मौलिक र आगन्तुक गरी दुई वर्गमा विभाजन गर्न सकिन्छ । मियाँ भाषाका अधिकांश शब्दहरू मौलिक छन् भने केही शब्दहरू आगन्तुक पनि छन् । मौलिक शब्दका आधारहरू नेपाली भाषासँग मिल्छन् भने आधेय(सर्ग)हरू चाहि मिल्दैनन् । यस भाषामा पर सर्ग लागेका शब्दहरू मात्र पाइन्छन् भने

उपसर्ग लागेका शब्दहरू पाइदैनन् । यसै पृष्ठभूमिमा यस शोधकार्यमा मियाँ (चुरेटा) भाषाका प्रचलित शब्दहरू सङ्कलन गरी नेपाली भाषाको सापेक्षतामा अध्ययन गरिएको छ ।

१.२ समस्या कथन

नेपालमा बोलिने विभिन्न भाषाहरूमध्ये चुरेटा भाषा हो । यो एउटा लोपोन्मुख भाषा पनि हो । त्यसैले गर्दा यस भाषाका बारेमा अध्ययन गर्न आवश्यक छ । यो शोधकार्य मियाँ(चुरेटा) भाषाका शब्द सङ्कलनमा आधारित छ । यस शोधकार्यसँग सम्बन्धित समस्याहरू निम्न लिखित रहेका छन्:

क) गोरखा जिल्लामा मियाँ (चुरेटा)हरूको आगमन कहिले कहाँबाट र कसरी भयो ?

ख) मियाँ भाषाका वक्ताहरू गोरखा आई कुन कुन ठाउँमा बसोबास गरेका छन् ?

ग) मियाँ भाषाका शब्द सङ्कलन र तिनका नेपाली अर्थ के-कस्तो रहेको छ ?

घ) मियाँ भाषाका प्रकृति कस्तो छ र नेपाली भाषाको प्रभाव कस्तो परेको पाइन्छ ?

१.३ शोधकार्यको उद्देश्य

यस शोधकार्यमा समस्याकथनमा उल्लेखित समस्याहरूको समाधान खोज्नका लागि निम्नलिखित कार्यहरू सम्पन्न गरिएको छ ।

क) गोरखा जिल्लामा मियाँहरू (मुसलमान) कहिले, कहाँबाट र कसरी आए भनी तथ्य पत्ता लगाउनु,

ख) मियाँ भाषाका वक्ताहरू गोरखाका कुन कुन ठाउँमा बसोवास गरेका छन् भनी पत्ता लगाउनु,

ग) मियाँ भाषामा प्रयोग हुने प्रचलित शब्द सङ्कलन गर्नु र तिनीहरूको अर्थ दिनु,

घ) मियाँ भाषाको प्रकृत्ति एवं नेपाली भाषाको प्रभाव खोजी गर्नु,

१.४ पूर्व कार्यको समीक्षा

नेपालमा मुसलमान एवं चुरेटा भाषा सम्बन्धी यस शोधकार्य गर्नुभन्दा पहिले भएका कार्यहरू निम्नलिखित छन् :

१. गोपीकृष्ण शर्माले **नेपाली भाषा व्याकरण २०३७** नामक आफ्नो स्नातकोत्तर अप्रकाशित शोधपत्रमा चुरेटा भाषाको शब्द र भाषिक सामग्री तयार पार्ने काम गरेका छन् तर उनले विस्तृत रूपमा शब्द सङ्कलन भने गरेका छैनन् ।

२. अर्जुन भण्डारीले आफ्नो स्नातकोत्तर अप्रकाशित शोधपत्रमा **गोरखा जिल्लामा मुसलमान समुदाय २०५४** मा गोरखाका मुसलमान समुदायका बारेमा मात्र अध्ययन गरेका छन् ।

३. श्रीप्रसाद कँडेलले आफ्नो स्नातकोत्तर अप्रकाशित शोधपत्र **चुरेटी र नेपाली भाषाको तुलनात्मक अध्ययन २०५७** मा चुरेटी र नेपाली भाषाको एक आपसमा तुलना गरी चुरेटा भाषाका बारेमा सङ्क्षिप्त उल्लेख मात्र गरेका छन ।

मियाँ भाषाका बारेमा भएका उल्लेखित कार्यहरूमा गोरखाली मियाँहरूले बोल्ने मियाँ भाषाका शब्द सङ्कलन गर्ने कार्यको सुरुवात् भए तापनि विस्तृत रूपमा नभएकोले यस शोधकार्यमा शब्द सङ्कलन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

१.५ अध्ययनको औचित्य

यस शोधकार्यले मूल रूपमा गोरखाली मियाँ भाषाका प्रचलित शब्दहरूको बोध गराउँछ भने उक्त मियाँ भाषालाई परिचित र सम्वृद्ध बनाउन टेवा पुऱ्याउँछ । त्यसै गरी चुरेटा भाषाको संरक्षणमा मद्दत गर्छ । दुई भाषाको शिक्षण गर्न सहज बनाउँछ । त्यति मात्र होइन चुरेटा भाषामा शब्दकोश निर्माण गर्ने र यस भाषामा अझै खोज अनुसन्धान गर्न चाहने व्यक्तिलाई समेत मार्ग निर्देशन गर्छ । त्यसको अतिरिक्त समावेशी राज्य व्यवस्थामा भाषिक स्थान र नीति निर्धारण गर्न समेत मद्दत गर्छ । गोरखाली मियाँ भाषाका शब्दहरूको सङ्कलन हालसंम नभएकाले यो कार्य गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

१.६ अध्ययनको सीमाङ्कन

यस शोधकार्यको विषयवस्तु गोरखाली मियाँ भाषाको शब्दहरूको सङ्कलन रहेको छ भने त्यस अन्तर्गत गोरखा जिल्लाका हर्मी, घ्याल्चोक र पालुङटार गा.वि.स. का मियाँहरूले बोल्ने ४७०० प्रचलित शब्दहरू मात्र सङ्कलन गरिएको छ । साथै गोरखाली मुसलमानको परिचय दिने उनीहरूको आगमन, बसोवासको गा.वि.स.हरू अनि मियाँ भाषाको प्रकृति एवं नेपाली भाषाको प्रभाव खोजीमा यो शोध केन्द्रित रहेको छ ।

१.७ शोध विधि

यस शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि निम्न लिखित विधिहरू अवलम्बन गरिएको छ :

१.७.१ सामग्री सङ्कलन विधि

यस गोरखाली मियाँ भाषाका शब्द सङ्कलन सम्बन्धी शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क एवं ऐतिहासिक तथ्यहरू सङ्कलन गर्नका लागि पुस्तकालय विधिको प्रयोग गरिएको छ भने पुस्तकालयबाट प्राप्त नभएका भाषिक सामग्रीहरूको लागि क्षेत्र भ्रमण विधि अन्तर्गत गोरखा जिल्लाका हर्मी, घ्याल्चोक र पालुङटार गा.वि.स. का मियाँ वस्तीहरूमा गई नेपाली वृहत, शब्दकोश र विष्णुप्रसाद अर्यालको **नेपाली भाषामा शब्दहरूको आवृत्ति** २०५५ (अप्रकाशित स्नातकोत्तर शोधपत्र) लाई आधार मानेर प्रश्नवाली तयार पारी शब्दहरू सङ्कलन गरिएको छ ।

१.७.२ सामग्री विश्लेषण विधि

क्षेत्र भ्रमण विधिबाट प्राप्त भाषिक शब्दहरूलाई नेपाली वृहत् शब्दकोशका आधारमा अर्थ दिएर निष्कर्षमा पुगिएको छ । शोधकार्यको परिचयबाट पहिलो परिच्छेद बनेको छ भने मियाँ भाषा र यसका वक्ताहरूको परिचयबाट दोस्रो परिच्छेद बनेको छ । तेस्रो परिच्छेदमा गोरखाका मियाँहरूले बोल्ने नेपाली भाषासँग नमिलेका गोरखाली मियाँ भाषाका प्रचलित शब्द सङ्कलनबाट बनेको छ भने नेपाली भाषासँग मिल्ने शब्दहरूबाट चौथौ परिच्छेद बनेको छ । पाँचौं परिच्छेद चाहि मियाँ भाषाको प्रकृति एवं नेपाली भाषाको प्रभाव उल्लेखबाट तयार भएको छ । छैंटौं परिच्छेद शोधको उपसंहारबाट निर्माण भई शोध पत्र तयार गरिएको छ ।

१.८ शोधपत्रको रूपरेखा

प्रस्तुत शोधपत्र निम्नलिखित परिच्छेदहरूमा अनुबन्धित गरिएको छ -

पहिलो परिच्छेद -	शोध परिचय
दोस्रो परिच्छेद-	मियाँ भाषा र यसका वक्ताहरूको परिचय
तेस्रो परिच्छेद-	नेपाली भाषासँग नमिल्ने गोरखाली मियाँ भाषाका प्रचलित शब्द र तिनको नेपाली अर्थ
चौंथो परिच्छेद -	नेपाली भाषासँग मिल्ने मियाँ भाषाका प्रचलित शब्दहरू
पाँचौं परिच्छेद-	मियाँ भाषाको प्रकृति एवं नेपाली भाषाको प्रभाव
छैंटौं परिच्छेद-	उपसंहार

२. मियाँ भाषा र यसका वक्ताहरूको परिचय

२.१ मियाँ(चुरेटा) भाषाको सामान्य परिचय

मियाँ(चुरेटा) भाषा नेपालका मियाँ (मुसलमानहरू)ले बोल्ने भाषा हो । प्रारम्भमा चुरा व्यापार गरेर हिड्ने व्यक्तिहरूले बोल्ने भएकोले यो भाषालाई चुरेटा भाषा पनि भनिन्छ । नेपालमा मुसलमानहरू भारतबाट नेपालको पश्चिमी सिमाना हुदै गोरखासम्म बसोबास गर्न आइपुगेकाले यस भाषामा नेपाली भाषाको परपश्चिमा उपभाषिकाको प्रभाव परेको देखिन्छ । किन भने "परपश्चिमा उपभाषिकको उइले कुरणी सुणी (उसले कुरा सुनी) जस्ता वाक्यहरू मियाँ (चुरेटा) भाषामा पाइन्छ । त्यसै गरी परपश्चिमा वर्गका भाषिकामा पनि 'उसले' लाई उइले भनिनु र मियाँ भाषामा पनि त्यही रूप पाइएकोले मियाँहरू नेपालको पश्चिमी भाग हुदै आएको पुष्टि हुन्छ । त्यति मात्र होइन नेपाली भाषाको 'र' ध्वनि मियाँ भाषमा 'ड' ध्वनिमा परिणत भएको देखिन्छ ।"[१] यो भाषिक विशेषता माझाली भाषिकामा पाइएकाले पनि सोही तथ्य पुष्टि हुन्छ ।

नेपालमा बोलिने ९२ भाषामध्ये भाषिक सङ्ख्याको आधारमा ७० औं स्थानमा पर्ने यो भाषा भारोपेली परिवार अन्तरगतको एक सदस्य भाषा हो । नेपालको कूल जनसङ्ख्याको ४.२७% मानिसले बोल्ने मियाँ भाषाको लिपि पनि देवनागरी नै हो । यो भाषामा पनि भाषिक संरचना अन्तर्गत रूप, ध्वनि, वर्ण, शब्द र वाक्य हुँदै सङ्कथनसम्म पुग्दछ ।

२.२ मियाँ (चुरेटा) भाषाका भौगोलिक क्षेत्र विस्तार

चुरेटा भाषाको क्षेत्र विस्तार भनेको यस भाषा बोल्ने मियाँहरू बसोवास गरेको क्षेत्र हो । नेपालको पश्चिम पहाडी इलाका आफ्नो उद्गम स्थल भएको यो भाषा नेपालकै पूर्वी भू-भाग हुँदै भारत र भुटानको सिक्किमसम्म फैलिएको देखिन्छ । नेपालको कुल जनसङ्ख्यामध्ये ४.२७ प्रतिशत मुसलमान रहेको छ । जनगणना २०५८ अनुसार गोरखा जिल्लाको कुल जनसङ्ख्याको ७.६७% मुसलमानहरूमध्ये ०.०१% मियाँ(चुरेटा) २६ वटा गा.वि.स.मा फैलिएको पाइन्छ ।

---

१. बालकृष्ण पोखरेल, **राष्ट्रभाषा,** (काठमाडौं, साझा प्रकासन, २०२०) पृष्ठ ६६

जनसङ्ख्याको वृद्धि एवं शैक्षिक चेतना र भाषिक संरक्षण अभियानप्रतिको चेतना भए तापनि मियाँ भाषा हुने अवस्था देखिन्छ ।

२.३ मियाँ (चुरेटा) भाषाका वक्ताहरूको परिचय

चुरेटा भाषा मातृभाषाका रूपमा बोल्ने व्यक्तिहरू चुरेटा भाषाका वक्ता हुन । यिनीहरू नेपाली मुसलमान भित्र पर्दछन् । नेपाली मुसलमानहरू इस्लाम धर्ममा विश्वास राख्छन् । नमाज पढ्ने, मस्जिदमा प्रार्थना गर्ने, हलाल नगरी काटेको मासु नखाने, पुरुष मुसलमानहरू प्रायः दारी पाल्छन् सेतो सफा कपडा लगाउँछन्, तविस नामको धार्मिक टोपी पहिरन्छन् । महिला मुसलमानहरू घरायसी कामका रहँदा लुङ्गी, व्लाउज, चोलो आदि लगाउँछन् भने घर बाहिर सभा सम्मेलनमा जाँदा कुर्ता, सलवार, सारी र चोलो लगाउँदछन् । उनीहरूको बुर्का लगाउने चलन पनि हालसम्म छदैछ ।

२.३.१ मुसलमानको उत्पत्ति

मुसलमानहरूको उत्पत्ति अरबको मक्का भन्ने ठाँउमा भएको हो । नुरुल अलुमका अनुसार “साउदी अरबियाको मक्का भन्ने ठाउँमा अल्लाह तहालाद्वारा आदिम मानव आदमको सृष्टि भयो । उनकै अन्तिम सन्देष्टा हजरत मोहम्मदले प्रचारमा ल्याएका धार्मिक नीति नियम पालना गर्ने व्यक्ति मुसलमान कहलाए । तिनै मुसलमानहरू प्रारम्भमा धर्म प्रचारको नाममा यत्रतत्र फैलदै जादाँ विश्वको विभिन्न भाग हुदै भारतबाट नेपालमा प्रवेश गरी गोरखासम्म बसोवास गर्न आई पुगेका हुन् ।” [१]

२.३.२ मुसलमानहरूको नेपाल आगमन

साउदी अरेवियाको मक्का भन्ने ठाउँमा उत्पत्ति भएका अल्लाह तआलाद्वारा सृष्टि प्रक्रियाका लागि अवतरण गराइएका आदिम मानव आदमका सन्ततिहरूले हजरत मोहम्मदको धार्मिक नीति नियम पालना गरे र मुसलमान भए । तिनीहरू नै विश्वको विभिन्न ठाउँमा फैलदै गए ।

---

१. नुरुल उलुम **‘इस्ताम र मुसलमान’** , (नवलपरासी मदरसा नूरुल उलूम २०५५) पृष्ठ ६

प्रारम्भमा त उनीहरू अरबको मक्काबाट धर्म प्रचारको लागि नेपालको छिमेकी मुलुक भारत आइपुगे । त्यतिबेला भारतको राजनैतिक अवस्था अस्थिर र एक आपसमा तानातानको स्थितिमा थियो । त्यही मौका छोपी सन् ९८६ मा तुर्किदास सुबुक्त गिनले आक्रमण गरी भारतको गजनी लगायत पेशेवर माथि अधिकार जमाए । सुबुक्त गिनको मृत्यु पछि उनका छोरा महमद गजनीले सम्पत्तिको लोभमा भारत माथि १७ चोटि आक्रमण गरे र मुसलमानहरूले भारतमा कब्जा जमाउने प्रयास गर्दै गए । सन् ११९७ मा बख्तियार खिलजी नामका सेनापतिले आक्रमण गरी जिते । त्यसपछि यिनीहरू बङ्गालतिर बढे । दास वंशका इलिउतमिस, जलालुदिन, खिलजी, अलालुदिन, आदि मुसलमानहरूले सन् १२२१ देखि १३०३ सम्म आक्रमण गरी उत्तर भारतलाई समेत अधिकारमा लिए ।"[१]

गुणदेव भट्टराई, का अनुसार"सैयद वंशका आखिरी राजा आलम शाहलाई वहलोल नामका एक अफगान सरदारले गद्दीबाट हटाई सन् १४५१ मा भारतमा लोदि वंशको स्थापना गरे । पञ्जाबका गभर्नर दौलद खा र इब्राहिमका काका आलम खाँले बाबरलाई दिल्लीमा हमला गर्न बोलाएकोले बाबर अगाडि वढे । इब्राहिम लोदी र बाबरको पानीपत मैदानमा भएको युद्धले अफगान मुसलमान राज्यको समाप्ती भयो र भारतमा मुगल साम्राज्यको जग बस्यो । त्यस पछि मुसलमानहरू तुर्कि, अफगान, इरानी र मध्ये एसियाली भागहरू आक्रमण गरी बसोबास गर्न थाले ।"[२]
यसै पृष्ठभूमिमा भारतमा "सन् १६९१ मा मराठा सरदारले चारैतिरबाट मुगल राज्यमा धावा बोलेकाले औरङ्गजेवलाई मुस्किल पऱ्यो । राजारामले फेरि विभिन्न ठाउँमा हमला गरे, यही क्रमले सन् १७२३ मा बाजिरावले उज्जैन कब्जा गरे । सन् १७५८ मा रघुनाथ रावले पंजाब कब्जा गरे ।"[२] यसरी भारतमा हिन्दू र मुसलमानहरूको युद्धका कारण ज्यान बचाउनका लागि मुलमानहरू नेपाल भित्रिएका हुन । त्यसो त भारतबाट नेपालमा मुसलमानहरू अन्य विभिन्न कारणले भित्रिएका पनि देखिन्छ जसलाई निम्न अनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ -

१. गुणदेव भट्टराई, आधुनिक भारतको इतिहास, (काठमाडौं, रत्नपुस्तक भण्डार, २०२६) पृष्ठ ९१
२. ऐ., पृष्ठ, ८८

क) नेपालका शासकहरूले युद्धका निम्ति भित्र्याएका

गोरखाका राजा नरभूपाल शाहले नेपाल एकीकरणको अभियान सुरू गरेका थिए । उनको देहावसान पछि छोरा पृथ्वीनारायण शाहले उक्त अभियानलाई अघि वढाउने क्रममा हातहतियारले सुसज्जित भई युद्धकलाले पूर्ण हुनका लागि भारतको बनारस गए । "भारतबाट शेख जावार, भेखा सिंह र महमद टाँकी गरी तीन जना कालिगढ मुसलमान नेपाल भित्र्याएको तथ्य पाइन्छ ।"[१]

ख) व्यापारिक दृष्टिकोणले आफै आएका

"मुसलमानहरू नेपाल कहिले र किन प्रवेश गरे भन्ने सन्दर्भमा जव नेपालमा रत्न मल्लले राज्य गर्दथे, त्यतिबेला तिब्बतको बाटो भएर उनीहरू नेपाल प्रवेश गरी चुरा पोते बेच्न थालेको पनि पाइन्छ । त्यति मात्र होइन गोरखा राजा राम शाहले व्यापार गर्नको लागि काठमाण्डौंबाट नेवारहरू भिकाउने क्रममा मुसलमानहरू त्यसैबेलादेखि बसोबास गर्ने गर्दथे भन्ने पनि पाइन्छ र तिनै व्यापारीहरूको साथमा मुसलमानहरू पनि आएका थिए भन्न पनि सकिन्छ ।

ग) अन्य कारणहरूबाट

मुसलमानहरू नेपालमा नेपालकै शासकहरूले भित्र्याएका र व्यापारिक दृष्टिकोणले आएका भन्ने बाहेक अन्य तरिकाबाट पनि मुसलमानहरूको नेपाल आगमन भएको प्रमाणहरू भेटिएका छन् । पृथ्वीनारायण शाहका १५ औं. पुस्तका राजा जैनखाँ नेपालको रिडी नजिकै लसर्घामा बस्ती वनाई बसेका र पछि उनैले खिलुङ नामक बस्ती वसाई भिरकोट राज्य बनाएको पनि देखिन्छ । त्यसको अतिरिक्त नेपालसँग सुमधुर सम्वन्ध कायम गर्न व्रिटिस सरकारले

---

१. आर. उपाध्याय, **मुस्लिम अफ नेपाल** (इन्टरनेट इ.सं. २००७) पृष्ठ ४

२. हिरण्यलाल श्रेष्ठ, **नयाँ नेपाल परिचय**,(काठमाडौं, भोटाहिटी एम.के. पब्लिसर्स, २०४४)पृष्ठ ७८

मुसलमानलाई राजदूत नियुक्त गरी पठाएको पाइन्छ । सन् " १७९२ मा नायवी बाहदुर शाहको पालामा वाणिज्य सन्धि हुँदा व्रिटिस सरकारकै तर्फबाट वनारसी न्यायाधीश अलिइव्राहिम खाँ नेपाल आएका र उक्त सन्धीलाई लागू गराउनका लागि अनुरोध गर्न पुनः व्रिटिस सरकारकै तर्फबाट १७९५ मा अब्दुल अदिर खाँको नेतृत्वमा एउटा मिसन पठाएको भन्ने पनि भेटिन्छ ।"[१] यसरी भारतबात मुसलमानहरू विभिन्न समयमा विभिन्न कारणले भित्रिएको देखिए पनि भारतमा भएको हिन्दू मुसलमानको युद्धबाट विस्थापित भई आएका र नेपालका शासकहरूलाई युद्धकला सिकाउनका लागि नेपाल प्रवेश गराइएको देखिन्छ ।

२.३.३ गोरखा जिल्लाम मुसलमानहरूको आगमन

नेपालमा भारतबाट प्रवेश गरेका मुसलमानहरू गोरखा जिल्लामा वसोवास गर्न आइपुगेका सन्दर्भमा विभिन्न मतहरू पाइन्छन् । यस विषयमा लिखित र मौखिक दुवै प्रमाण भेटिएका भए पनि विशेष गरी लिखित रूपमा पृथ्वीनारायण शाहको पालामा भित्रिएको देखिन्छ । "पृथ्वीनारायण शाहले लखनउबाट कालीगढका रूपमा केही मुसलमानहरू ल्याएका थिए । तिनै मुसलमानहरू काम गर्दै जाँदा गोरखामा स्थायी रूपमा वसोवास गरे । उनीहरूलाई गोरखा बजारबाट २ कि.मी. पूर्व उत्तरपट्टि मानपुर भन्ने ठाउँमा बसोवास गराएको कुरा पनि भेटिन्छ ।"[२] त्यसै गरी सूर्यनाथ उपाध्याय अर्यालका अनुसार "गोरखाका राज रामशाह न्यायप्रेमी राजाको रूपमा चर्चित थिए । उनको न्यायको चर्चाबाट प्रभावित भई पाकिस्तानका मुसलमानहरू रामशाहको दर्शनका लागि गोरखा दरबार आए । उनै मुसलमानहरूलाई गोरखा बजारको बीचमा रहेको रानीपोखरी माथिको मन्दिर वनाउन लगाए । आजको रामेश्वर नामले परिचित उक्त मन्दिर मस्जिद आकारको छ ।"[३] त्यसबाट पनि के थाह हुन्छ भने सर्वप्रथम मुसलमानहरू रामशाहकै पालामा भित्रिएका थिए । त्यसै गरी रामशाकी रानी रत्नावतीको दायाँ अङ्गबाट कालिका र वायाँ अङ्गबाट मनकामना देवीहरू उत्पत्ति भए । तीमध्ये कालिकाको लागि श्रृंगारका सामान जुटाउन मुसलमान (चुरेटा) ल्याई गोरखाको फिनाम गा.वि.स. अन्तर्गत मेलविसौना भन्ने ठाउँमा मुसलमानका वस्ती वसाएको पनि क्षेत्रभ्रमणमा जाँदा स्थानीय बूढापाकाले वताएको पाइयो ।

१. अर्जुन भण्डारी **गोरखा जिल्लाका मुसलमान समुदाय, २०५४** (अप्रकाशित) स्नातकोत्तर शोधपत्र त्रि.वि.काठमाडौ. पृष्ठ २८

२. ज्ञानेश्वर भट्टराई, **बृहद ज्ञानकोश,** (काठमाडौं, आशिष बुक्स हाउस, २०६७) पृष्ठ २९४

३. सूर्यनाथ उपाध्याय अर्याल। अन्तर्वार्ता

यी सवै तथ्यहरूलाई हेर्दा गोरखामा मुसलमानहरूको आगमन चाँहि पृथ्वीनारायण शाहकै पालामा हातहतियार निर्माणको लागि ल्याइएको तथ्य लिखित प्रमाणले प्रष्ट पार्दछ ।

२.३.४ गोरखामा मियाँहरूको विस्तार

पृथ्वीनारायण शाहको पालामा हातहतियार निर्माणको लागि ल्याइएका मुसलमानहरू गोरखाको मानपुरमा बसोवास गर्दथे । त्यहाँबाट मुसलमानहरू गोरखा जिल्लाको विभिन्न ठाउँमा विस्तार हुदै गएर वि.सं. २०४८ सालको जनगणना अनुसार गोरखामा मुसलमानहरूको सङ्ख्या २६०५ अर्थात ०.९०% रहेको देखिन्छ । जसमा चुरेटा र मुसलमान भनी दुई समूहमा वाडिएको छ । जनगणना ०५८ सालकै जातजातिको जनसाङ्ख्यीय तथ्याङ्क हेर्दा गोरखामा कुल मुस्लिमको सङ्ख्या ७.६७% छ जसमध्ये २५०९३ पुरुष र २३६८७ महिला देखिन्छन् भने चुरेटा चाहि ०.०१% छन् । जसमा २३ जना पुरुष र २३ जना महिला रहेको भेटिन्छन् । यो सङ्ख्याको वृद्धि र विस्तार हुँदै जाँदा गोरखा जिल्लाका २६ गा.वि.स.मा मुसलमानहरूको विस्तार भएको देखिन्छ जसलाई निम्नसार उल्लेख गरिएको छः

क्र.सं.	गा.वि.स.	जनसङ्ख्या	क्र.सं.	गा.वि.स.	जनसङ्ख्या
१	अश्राङ	९९७	१४	छेकम्पार	११
२	हर्मी	९८३	१५	चुम्चेत	६
३	ताप्ले	७९७	१६	च्याङली	६
४	फिनाम	४१२	१७	गाँखु	१०
५	घ्याल्चोक	१६९	१८	जौवारी	९
६	आरुचनौटे	७९	१९	खोप्लाङ्ग	६
७	पालुन्टार	२०७	२०	मुच्चोक	९
८	गो.न.पा	७८	२१	नाम्जुङ्ग	६
९	आँपपिपल	४२	२२	पाँचखुवादेउराली	१६
१०	बुङकोट	४४	२३	सिम्जुङ्ग	१४
११	फुजेल	३०	२४	ताक्लुङ्ग	६
१२	मिर्कोट	११	२५	थालाजुङ्ग	१०
१३	छोप्राक	१	२६	थुमी	२१

२.३.५. गोरखाली मुसलमानहरूको धार्मिक अवस्था

इश्वरबादी गोरखाली मुसलमानहरू अल्लाह तअलालाई पुज्दछन् । अल्लाहलाई विश्वास गर्ने यो धर्मको नाम इस्लाम हो । अरबको मक्का मदिना भन्ने ठाउँबाट उत्पत्ति भएको यो धर्मका सवैभन्दा ठूलो ग्रन्थ कुरआन अरबी भाषमा लेखिएको छ । "**अरबी भाषामा इस्लामको अर्थ** आज्ञापालन हो । मुसलमानको अर्थ सेवक हो ।"[1] यही मान्यता अनुसार गोरखाली मुसलमानहरू कुरानमा प्रस्तुत गरिएका सवै धार्मिक नीति नियमलाई अक्षरशः पालना गर्दछन् । मुसलमानहरूको धर्म ग्रन्थ कुरानमा इस्लाम धर्मका अनुयायीहरूले नगरी नहुने वा पालना गर्नु पर्ने कुराहरू निम्न लिखित छन् -

अ) इमान

एउटा मात्र ईश्वर अल्लाहमा विश्वास राख्ने भावना हो । जसमा इमान वा मोमिन छैन त्यो इस्लाम हुँदैन । "इमानकै कारण मानिस मुस्लिम अर्थात् अल्लाहको आज्ञाकारी बन्दछ ।"[2] इमानको दृष्टिले इस्लाम धर्ममा अल्लाहलाई मन नपर्ने कुराबाट जोगिने, अल्लाहको आज्ञापालन गर्ने, जस्ता मानिसहरूलाई उच्च श्रेणीको मानिन्छ ।

आ) नमाज पढ्ने (प्रार्थना)

इस्लाम धर्म अगाल्ने गोरखाली मुसलमानहरू दिमा ५ पटक फज्र, जुहर, अस्र, मागिरब र इशाको नमाज पढ्दछन् । नमाज पढ्नुपूर्व हात कानसम्म उठाएर 'अल्लाहु अकवर' भन्ने मन्त्र उच्चारण गर्दछन् । यस अवस्थामा खान पिउन र कुराकानी गर्न हुदैन ।

इ) जकात (दानपुण्य)

हरेक मुसलमानले ७ तोला सुन र ५ तोला चाँदी भएमा वार्षिक आम्दानीको २.५% सम्पत्ति दीनदुखी र गरीबलाई दान गर्नु पर्दछ । यसो गर्नाले दानीलाई थप पुण्य प्राप्त हुन्छ । अल्लाह खुसी हुन्छन् । कहिल्यै नास नहुने ईश्वरतत्व प्रदान गर्छन भन्ने विश्वास छ ।

---

१. नुरुल उलूम् **'इस्लाम र मुसलमान'** (नवलपरासी, मदरसा नूरुल उलूम २०५५) पृ. २

२.मौलाना सैयद अबूल मौदूदी , **इस्लाम दर्शन,** (काठमाण्डौं, अलहेरा एजुकेशनल सोसाइटी, २०६४) पृ.१४

ई) रोजावस्नु (उपवास)

रमजान महिनामा रोजा बस्ने गरिन्छ । यो तेस्रो अनिवार्य उपासना हो । नमाजले प्रतिदिन ५ पटक स्मरण गराउने पाठलाई रोजाले वर्षमा १ पटक पूरा स्मरण गराउँछ । रमजाम सुरू भएपछि बिहानदेखि बेलुकासम्म खान पिउन र सहवास गर्न हुँदैन । हिजरी (अरबी) क्यालेन्डर अनुसार नवौं महिनामा रोजा बसिन्छ ।

उ) हजगर्नु (तिर्थजानु)

मुसलमानहरू जीवनमा कम्तिमा १ चोटि धर्मको उद्गम स्थल मक्का मदिनामा तिर्थ गर्न जानुपर्छ भन्ने मान्यता राख्दछन । हजका सम्बन्धमा यस प्रकारको किंवदन्ती समेत पाइन्छ । "महान सन्देष्टा इव्राहिमका कान्छी पत्नी हाजराले इस्माइल नामक छोरा जन्माइन उक्त छोरा पानी तिर्खाले आकुलव्याकुल भई पानी खोज्न सफा पहाड (मर्वा) घुम्दै सात चक्कर लगाए । बल्ल मक्कामा पानीको मुल फुटेर पिउन पाए भन्ने भनाइ छ । १७ वर्षको इस्माइललाई अल्लाहले आफ्नो निम्ति बलिदान दिन माग गरेकाले बाबु इव्राइम छोरा लिएर जङगल पुग्दछन् । बाटामा तिनवटा सैतानले इव्राहिमलाई बहकाएको प्रतीकस्वरूप तिनबटा स्तम्भ निर्माण भएको मानिन्छ । प्रत्येक हाजी (तिर्थालु) ले जिलहिज्जा महिनाको १०, ११, १२ र १३ गते ७/७ बटा ढुङ्गा स्तम्भ माथि प्रहार गर्नु पर्ने नियम छ । यस कार्यलाई 'रम्मे जिम्मार' भनिन्छ । जङगलमा पुगेर इब्राहिमले छोराको वध गर्न लाग्दा अल्लाह खुसी भई छोराको सट्टा एउटा वाख्रा प्रदान गरी त्यसैलाई कुर्वान गरिएको पाइन्छ । त्यसै वेलादेखि हजको चलन चलेको देखिन्छ ।" [१]

यसरी मुस्लिम समाजमा अल्लाहको आज्ञापालनलाई हलाल र आज्ञा उल्लङघन गर्नेलाई हराम भनिएको पाइन्छ । गोरखाली मुसलमानहरू निम्न लिखित कार्यलाई आफ्नो धर्मविपरीत ठान्दछन् -

ऽ) ऋृण दिए वापत व्याज लिनु,

ऽऽ) मदिरा सेवन गर्नु,

ऽऽऽ) सुँगरको मासु खानु,

ऽख) जुवातास खेल्नु ।

---

१. नुरुल उलूम् **'इस्लाम र मुसलमान'** (वलपरासी, मदरसा नूरुल उलूम २०५५) पृ. ८३

२.३.६ गोर्खाली मियाँहरूको साँस्कृतिक परम्पराहरू

आफ्नो धर्मप्रति कट्टर मानिने गोरखाका मुसलमानहरू निम्नि लिखित साँस्कृतिक परम्पराहरू मान्ने गर्दछन् -

क) जन्म एवं नामकरण

गोरखाली मुसलमानहरूको बच्चा जन्मेकै दिनमा वा बच्चा जन्मेको ७-८ दिन भित्रमा बच्चाको नाम राख्ने परम्परा छ । यस कार्यका लागि मौलवी(मियाँ पुरोहित) हरूलाई धर्म शास्त्रको नियम अनुसार नाम राखिदिन अनुरोध गरिन्छ । यसरी नाम राख्दा मौलवीलाई केही दिनु पर्ने बाध्यता छैन् ।

ख) अकिका

मुसलमान समुदायका ५ वर्ष उमेर पुगेका केटाकेटीहरूको कपाल खौरेर गरिने कर्म अकिका हो । कपाल खौरे पछि खौरेको कपलको तौल बराबरको चाँदीको मूल्य दीनदुखी र गरीबहरूलाई दान गरिन्छ । यो सँस्कार गर्दा परिवारको आर्थिक क्षमता अनुसार खसी बोका काटी ३ भाग लगाएर १ भाग गरीवलाई, १ भाग इष्टमित्रलाई र बाँकी एक भाग परिवारले खाने चलन छ । केटीको अकिका गर्दा रीत मात्रै पुऱ्याउने र पुरै कपाल नखौरने परम्परा पनि बसेको छ ।

ग) खतना

मुसलमान समुदायमा केटाहरूको लिङ्गको टुप्पो वरिपरिको करीब १ इन्च छाला काट्ने कार्य खतना हो । यो काम प्रायः मोहर्रम महिनामा गर्ने चलन छ । बच्चा (छोरा) जन्मेको ९ वर्ष भित्रमा खतना गर्ने धार्मिक नियम भए पनि हिजोआज ५ वर्षको उमेरमा नै गरिन्छ । यसो गर्नुको उद्देश्य शुद्ध मुसलमान बनाउनु हो ।

घ) विवाह

गोरखाका मुसालमानहरू विवाहलाई निकाह भन्दछन् । विवाहमा केटा र केटी दुवै पक्षका अभिभावक मिलेर सम्झौता गरिन्छ । विवाह कार्य दुवै पक्षको आर्थिक क्षमता अनुसार समान रूपले गरिन्छ । जन्ती जाँदा दुलाहाका पक्षबाट मिठाई फलफूल आदि लैजाने गरिन्छ । विवाह भएपछि केटा केटीको बीच अमेल भएमा सम्वन्ध विच्छेद गर्ने विशेष अधिकार केटामा रहन्छ

। सम्वन्ध विच्छेदलाई मियाँ भाषामा तलाक भनिन्छ । लोग्नेले ३ पटक सम्म तलाक, तलाक र तलाक भनेमा सम्वन्ध विच्छेद हुन्छ । सम्बन्ध विच्छेद गर्दा प्राय: आफ्ना इष्ट मित्र र गाउँ समाज राखिन्छ । यदि विधुवाले पनि विवाह गर्न चाहेमा विधुवा श्रीमतीले लोग्ने मरेको ४ महिना १० दिन पछि अर्कोसँग विवाह गर्न पाउँछिन भने एक पुरुषले विधिवत रूपमा चारबटासम्म श्रीमती राख्न सक्ने पनि प्रावधान छ ।

ङ) मृत्यु सँस्कार

मुसलमान समुदायमा आफन्तको निधन भएको ४० दिसम्म शोक मनाउने परम्परा छ । मरेको मानिसलाई चिहानमा लानुपूर्व लासलाई नुहाइदिइन्छ । लास ढाक्नको लागि ३६ हातको सेतो कपडा चाहिन्छ । उक्त कपडालाई मृतकले लगाउने सबै प्रकारका कपडाको कल्पना गरिन्छ । लास लैजाँदा बाटोमा हल्ला नहुने गरी शान्त ढङ्गले लगिन्छ । घाटमा लगिसकेपछि लासलाई पुर्नपूर्व मौलवीद्वारा सबै मलामीलाई नमाज पढाइन्छ । प्रेतात्माको विश्वास नगर्ने मुसलमानहरू मानिस मरेको तेस्रो दिनमा तिजा, दश दिनमा दशांश ४० दिनमा चालिशांश मनाउँछन् ।

२.३.७ गोरखाली मुसलमानहरूको शैक्षिक अवस्था

गोरखा जिल्लाका मुसलमानहरूको शैक्षिक अवस्था अन्य जातजातिको तुलनामा कमजोर देखिन्छ वि.सं २०५८ सालको जनगणना अनुसार यहाँको कूल मुसलमानी जनसङ्ख्याको ७.६७% मुसलमानहरू साक्षर रहेको देखिन्छ भने मियाँहरूमध्ये २३ जना पुरुष र २३ जना महिला गरी जम्मा ०.०१% मात्र साक्षर रहेको पाइन्छ । जनगणना ०४८ को तथ्याङ्क अनुसार गोरखाली मुसलमानहरूको शैक्षिक अवस्था निम्न अनुसार रहेको देखिन्छ -

	जनसङ्ख्या		साक्षर		साक्षरता प्रतिशत	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
मुस्लिम	७९१	८२०	४५१	५०८	२५.२८	५७.१६
चुरेटा	५६	६७	३५	२०	६२.५	२९.८५

२.३.८ गोरखाली मुसलमानहरूको भेषभूषा

गोरखाली मुसलमानहरू विशेष गरी अन्य जातजातिकै सरह लुगा लगाउँछन् तापनि उनीहरूको आफ्नै प्रकारको जातीय भेषभूषा छ । पुरुषहरूको पोसाक कुर्ता र पाइजामाका साथमा टोपी लगाउछन् भने महिलाहरू बुर्का र कुर्ता सलवारको साथमा पछ्यौरी पनि ओढ्छन् । पुरुषहरू प्रायः दाह्री पाल्ने जुङ्गा खौरने गर्दछन भने महिलाहरूमा अन्य जातजातिका महिलाहरूले झै नङ्ग पालिस लगाउने र अन्य सौन्दर्यका सामान प्रयोग गरी झकिझकाउ हुने प्रचलन छैन ।

२.३.९ गोरखाली मुसलमानहरूको पात्रो

गोरखा जिल्लामा बसोवास गर्ने मुलमानहरू आफ्नो जन्मदेखि मृत्युसम्मका सँस्कारहरू हिजरी सम्वत अनुसार गर्दछन् । हिजरी सम्वतको सुरुवात् सन् ६२२ मा पैगम्बर मोहम्मदको मृत्यु पछि सुरु भएको हो । पैगम्बर मोहम्मद आफ्नो जन्मस्थान मक्का छोडेर मदिना पलायन भएको सम्झनामा हिजरी सम्वत् सुरू भएको मानिन्छ । यस सम्वत् अनुसार निम्न लिखित बाह्रवटा महिनाहरू हुन्छन् -

१) मोहर्रम
२) शफर
३) रब्बीउल अब्बल
४) रब्बीउल सामी
५) जमादी अब्बल
६) जमादी आखिर
७) रज्जव
८) सावान
९) रमजान
१०) सौवाल मुकर्रम
११) जिलकादा
१२) जिलहिज्जा

३. नेपालीसँग नमिल्ने गोरखाली मियाँ भाषाका प्रचलित शब्द र तिनको नेपाली अर्थ

क्र.सं.	मियाँ भाषाका शब्द	नेपाली भाषामा अर्थ
१	अँतुणी	आन्द्रा
२	अर	गर
३	अरे	गरे
४	अरेन	गरेन
५	अरेनु	गरेनौं
६	अरेउ	गर्‍यौ
७	अरा	गरें
८	अराई	गर
९	अरनी	खाजा
१०	अरका	गरेका
११	अरताउ	गर्दछु
१२	अस्ताउन्या	अस्ताउने
१३	अस्ताउति	अस्ताउँछ
१४	असुरा	असुरो
१५	अरुन्	गरुन्
१६	अञ्चुर	आँप
१७	अज्ञानी	अज्ञानी
१८	अटल	अटल
१९	अटली	बरन्डा
२०	अबइ	उहिले
२१	अमयत	अंश
२२	अर्नेरि	गर्नु
२३	अर्नेकि	गर्नको
२४	अर्नेइहुँ	गर्दैछु
२५	अक्सलामुवालै कुम	नमस्ते
२६	अर्के	अर्को
२७	अर्केले	अर्काले
२८	अर्का	अर्को
२९	अर्तेइ	गर्दा
३०	अर्तेइहु	गर्दैछु
३१	अर्ताउ	गर्छौं
३२	अर्ताइ	गर्छ
३३	अगाढी	अगाडि
३४	अगाडिवडी	अघिबाट
३५	अध्यान	अध्ययन
३६	अर्थाइन	गर्दैनथ्यो
३७	अर्थी	गर्थिन
३८	अइलेइ	तत्काल
३९	आरन्या	गर्ने
४०	ओसार्न्या	ओसार्नु
४१	आफ्नाइ	आफ्नै
४२	आँत	आत्मा
४३	आदेसहेरुका	आदेशहरूको
४४	आँसी	हँसिया
४५	आँखे	आँखा
४६	अन्दाजा	अन्दाज
४७	अर्नापड्ताड्नु	गर्नुपर्दैन
४८	अजस	गाल
४९	अव्सर	अवसर
५०	अरिरिही	गरिरहेका छौं
५१	अरिएका	गरिएका
५२	अमिला	अमिलो
५३	अजिंगण	अजिंगर
५४	अल्लाह	प्रभु
५५	अल्गो	अग्लो
५६	अच्याल	अचेल
५७	आन्न	छैन
५८	आज्	आज
५९	आफ्ने	आफ्नो
६०	आफुई	आफैं
६१	आथिन	छैन

६२	आथिनुन्	छैनन्
६३	आया	आयो
६४	आइपडन्या	आइपर्ने
६५	आइपुगा	आइपुगेँ
६६	आउ है	आउनु होला
६७	आउँताइनु	आउदैन
६८	आउनाराई	आउन लागेको छ
६९	आउनास्	आउनुहोस्
७०	आउनाभया	आउनुभयो
७१	आउतिन	आउँदिनन्
७२	आउतिन	आउदैन
७३	आऊ	आउनुहोस्
७४	आउतेनन्	आउँदैनन्
७५	आउतेइ	आउँदै
७६	आउताइ	आउँछस्
७७	आउती	आउँछ
७८	आउती	आउनुहुन्छ
७९	आके	आएको
८०	ओणार	ओडार
८१	ओभाना	ओभानु
८२	ओसिला	ओसिलो
८३	ओर्ल	ओर्लिनुस्
८४	ओर्लु	ओर्लि
८५	ओइरा	ओइरो
८६	ओइरा	घान
८७	ओइरिन्या	ओइरनु
८८	ओकल्न्या	ओकल्नु
८९	ओगटेके	ओगटेको
९०	ओखण	ओखर
९१	ओखत	शिलाजित
९२	ओखत	औषधि
९३	औस्या	औंस्याहा
९४	औणा	औडाहा
९५	अंगालताई	अंगाल्छ
९६	इमाम	अगुवा

९७	इन्सान	इज्जत
९८	इन्तकाल	देहान्त
९९	इलाज	औषधी
१००	इलाके	इलाका
१०१	उथ	उता
१०२	उत्रेन्थी	उत्रिन्थ्यो
१०३	उचाल्न्या	उचाल्नु
१०४	उकाल्न्या	उकाल्नु
१०५	उतारुन	उतार्न
१०६	उतार्न्या	उतार्नु
१०७	उखाल्न्या	उखाल्नु
१०८	उधमुन्ट्या	उधमुन्टे
१०९	उधारा	उधारो
११०	उधार्न्या	उधार्नु
१११	उहावटी	उहाँवाट
११२	उस्ताज	गुरु
११३	उस्ताइ	उस्तै
११४	उसेरी	उसरी
११५	उसा	उसो
११६	उसकुन	उसलाई
११७	उणुस	उडुस
११८	उण्वा	उडने
११९	उठ्तेइ	उठ्दै
१२०	उठार	उठाएर
१२१	उठाया	उठाए
१२२	उडुन	उड्न
१२३	उम्मेर	उमेर
१२४	उमार्न्या	उमार्नु
१२५	उन्न्या	उन्नु
१२६	उज्याला	उज्यालो
१२७	उकेल्न्या	उकेल्नु
१२८	उपाँ	उपियाँ
१२९	उफडुन्या	उफ्रने
१३०	उसिन्न्या	उसिन्नु
१३१	उछिन्न्या	उछिन्नु

१३२	उछिल्या	उछिल्याहा	१६७	कहताइ	भन्छ
१३३	उडिस	उडुस	१६८	कमाउन्	कमाउन
१३४	उभिनी	उभिनुपर्छ	१६९	कनाउरी	कुनाउरो
१३५	उभिन्या	उभिने	१७०	कनापड्ताई	भन्नुपर्ने
१३६	उल्टिन्या	उल्टनु	१७१	करेला	करेलो
१३७	उल्टा	उल्टो	१७२	करम	क्रम
१३८	उई	उस	१७३	कराउन्या	कराउने
१३९	उइले	उसले	१७४	कराउताराई	कराउँदो रहेछ
१४०	एकसरा	एकसरो	१७५	कस्लाइनी	खजुरो
१४१	एकमान्या	एकमाने	१७६	कस्ता	कस्तो
१४२	एउटिनै	एउटै	१७७	कसुम	धरोधर्म
१४३	ऐस्यँलु	ऐँसेलु	१७८	कसकुन	कसलाई
१४४	ऐठ्या	ऐठे	१७९	कर	भनेर
१४५	ऐऱ्यालु	ऐरेलु	१८०	कनाले	भन्नाले
१४६	ऐँचापैँचा	ऐँचौपैँचो	१८१	कन्या	भन्ने
१४७	क्या	के	१८२	कवै	कहिल्यै
१४८	क्यामुना	क्यामुनु	१८३	कवलकोटी	कुमालकोटी
१४९	क्यानु	किन	१८४	कवुइकवुइ	कहिलेकाही
१५०	क्यानै	के नै	१८५	कठ्ठिन्या	काठिनु
१५१	कओ	भन्नुहोस्	१८६	कठिनाइकुन	कठिनाइलाई
१५२	कर्कले	कर्कलाको	१८७	कल	झगडा
१५३	कर्कला	गाबो	१८८	कलेजा	कलेजो
१५४	कर्कला	कर्कलो	१८९	कलुम	कलम
१५५	ककडी	काँक्रो	१९०	कलाह	झगडिया
१५६	कका	भनेको	१९१	कल्पन्या	काल्पनिक
१५७	कका	केको	१९२	केल्ले	केरा
१५८	कतेइखेरि	कतिखेर	१९३	कल्याह	झगडालु
१५९	कर्छुली	पन्यू	१९४	कय	किन
१६०	कङ्याँ	भन्लान	१९५	कइदेताइ	भन्दिन्छ
१६१	कटौंज	कटुस	१९६	कइदेतउ	भन्दिन्छु
१६२	कणाई	कराई	१९७	कइले	कसले
१६३	कुणीला	कुरीलो	१९८	कए	भने, भए
१६४	कठ्मर	कुट्मेरो	१९९	कउवा	कौवा
१६५	कब	कहिले	२००	कचरा	फोहर
१६६	कभै	कहिल्यै	२०१	कके	के के

२०२	कतेइखोरि	भन्दाखेरि
२०३	कतैकतेइ	कतैकतै
२०४	कताइ	कहन्छ, भन्छ
२०५	कताउ	कहन्छु
२०६	कह	भन्
२०७	कहराहाई	भनिएको छ
२०८	कह्ति	भन्छन्
२०९	कहनि	भने
२१०	कहति	भनिन्छ
२११	कथ	कता
२१२	कथवणी	कताबाट
२१३	कथतिर	कतातिर
२१४	कारखान्या	कारखाना
२१५	काट्न्या	काट्ने
२१६	काठ्या	काठे
२१७	काडे	काँडा
२१८	काङगियो	काङगियो
२१९	काम्ला	काम्लो
२२०	कामचलाउन्या	कामचलाउ
२२१	कामकुरे	कामकुरो
२२२	काँ	कहाँ
२२३	काँडेले	काँडाले
२२४	कान्छयवा	कान्छावा
२२५	कान्या	काने
२२६	कावा	तीर्थस्थल
२२७	काव्या	काव्य
२२८	काप्या	कापे
२२९	काल्छीमिस्री	काल्चीमिस्री
२३०	काला	कालो
२३१	काल्या	कालु
२३२	काउसा	काउसो
२३३	काउना	काउनो
२३४	काउल्या	काउलो
२३५	काउल्या	काउली
२३६	कागखुट्टया	कागखुट्टे
२३७	किर्यापुत्री	किरियापुत्री
२३८	किस्मतवाला	मेहनती
२३९	किटन्या	किटान
२४०	किना	किन्यो
२४१	किनारे	किनार
२४२	किन्वा	किनुवा
२४३	किन्या	किन्ने
२४४	किला	किलो
२४५	किचकिच्या	किचकिचे
२४६	कुदाउना	कुदाउनु
२४७	कीणे	कीरा
२४८	कुरे	गफ
२४९	कुरेकुन	कुरालाई
२५०	कुरआन	कुरान
२५१	कुराई	प्रतीक्षा
२५२	कुसुन्डा	कुसुण्डो
२५३	कुट्टा	कुटो
२५४	कुटे	कुटाइ
२५५	कुटा	कुट्यो
२५६	कुटा	कुटो
२५७	कुटौनी	कुटानी
२५८	कुटाउन्या	कुटाउनु
२५९	कुर्बानी	वलि
२६०	कुदाउना	कुदाउनु
२६१	कुमारकाटा	कुमारकेटो
२६२	कुमाल्या	कुमाले
२६३	कुम्ला	कुम्लो
२६४	कुभला	कुभलो
२६५	कुँण्या	ताउलो
२६६	कुन	लाई
२६७	कुनेटा	कुनेटो
२६८	कुनी	कुहिना
२६९	कुनी	कहिनो
२७०	कुन्या	कुन
२७१	कुन्या	कुनिउँ

२७२	कुवा	कुवा
२७३	कुरिला	कुरिलो
२७४	कुभिण्डा	कुभिण्डो
२७५	कुनि	कुन्नि
२७६	कुप्रिया	कुप्रिनु
२७७	कुर्लिना	कुर्लिनु
२७८	कुल्चिना	कुल्चनु
२७९	कुक्मि	निर्देशित
२८०	कुहिड	कुहिरो
२८१	कुहिया	कुहिनु
२८२	कुहिएका	कुहिएको
२८३	कुला	कुल्ला
२८४	कुइरा	कुइरो
२८५	कुइनेटा	कुइनेटो
२८६	कुच्चा	कुचो
२८७	कुच्ची	चापी
२८८	कुर्कुच्चा	कुर्कुच्चो
२८९	कुक्डे	कुखुरा
२९०	कुक्नी	कुखुरी
२९१	के	को
२९२	केटाटी	केटाकेटी
२९३	केलाउन्या	केलाउनु
२९४	कैदेताउँ	भन्दिन्छु
२९५	कैला	कैली
२९६	कंगइ	काइयो
२९७	कोरलेकी	कोरली
२९८	कोरल्न्या	कोरल्नु
२९९	कोस्याली	कोसेली
३००	कोस्यावाली	कोसेवाली
३०१	कोसे	कोसो
३०२	कोद्या	कोदे
३०३	कोदा	कोदो
३०४	कोदाला	कोदालो
३०५	कोदाली	कोदाली
३०६	कोन्या	कुन
३०७	कोन्या	कुनचाही
३०८	कोन्याई	कुनै
३०९	कोन्याइवेला	क्षणिक
३१०	कोल्ट्या	कोल्टे
३११	कोल्टा	कोल्टो
३१२	कोइराल	कोइरालो
३१३	कोइले	कोइला
३१४	कोका	कोको
३१५	कोच्न्या	कोच्नु
३१६	कोक्याया	कोक्यायो
३१७	कोक्याउन्या	कोक्याउनु
३१८	कोक्याउताई	कोक्याउँछ
३१९	कोतर्न्या	कोतर्नु
३२०	कौन्या	कुन
३२१	कांवडी	कताबाट
३२२	कुरौट्या	कुराउटे
३२३	ख्याम्सा	ख्याम्सो
३२४	ख्यालख्यालै	ख्यालख्याल
३२५	खत्तुम	खतम
३२६	खचाखच	खचाखच
३२७	खरेटा	खरेटो
३२८	खराया	खरायो
३२९	खराया/खणा हा	खरायो
३३०	खस्रा	खस्रो
३३१	खस्यौटा	खस्रेतो
३३२	खट्या	खट्टे
३३३	खटाउना	खटाउनु
३३४	खड्कुल्या	खड्कुलो
३३५	खन्ना	खन्नु
३३६	खन्न्या	खनायो
३३७	खन्याजोत्था	खनजोत
३३८	खन्याउना	खन्याउनु
३३९	खन्चुवाई	खन्चुवा
३४०	खजुर	खजुरी
३४१	खटिरे	खटिरो

३४२	खदिला	खँदिलो
३४३	खप्टिया	खप्टिनु
३४४	खला	खलो
३४५	खल्ला	खल्लो
३४६	खल्ल्या	खलियो
३४७	खहर्‍या	खहरे
३४८	खास्टा	खास्टो
३४९	खास्ना	खोक्नु
३५०	खाङ्या	खालान्
३५१	खाँसी	खोकी
३५२	खाँचा	खाँचो
३५३	खानदान	खानदान
३५४	खाना	भात
३५५	खानाराई	खान लागेको छ
३५६	खान्या	खाना
३५७	खान्थाइन	खादैनथ्यो
३५८	खाप्पी	खोपी
३५९	खाल्टा	खाडल
३६०	खाल्टा	खोपिल्टो
३६१	खाइराउँ	खाएको छु
३६२	खायाइरेइ	खायो
३६३	खायाई	खायौ
३६४	खाते	खाँदा
३६५	खातेइ	खान्छ
३६६	खातेउ ?	खानुहुन्छ ?
३६७	खाताई ?	खान्छस् ?
३६८	खाताइन	खान्न
३६९	खाती	खान्छ
३७०	खाती	खानुहुन्छ
३७१	खात्या	खाते
३७२	खाँगर्ना	खँगार्नु
३७३	खिर्रा	खिर्रो
३७४	खिरिला	खिरिलो
३७५	खिचा	खिच्यो
३७६	खुट्टे	खुट्टा
३७७	खुट्टा	पाउ
३७८	खुड्या	खुँडा
३७९	खुड्या	खुँडे
३८०	खुदा	खुदो
३८१	खुइलिया	खुइलिनु
३८२	खुकुला	खुकुलो
३८३	खेद्दवा	खँदुवा
३८४	खेद्ना	खेद्नु
३८५	खेप्न्या	खेप्नु
३८६	खेलाउती	खेलाउनु हुन्छ
३८७	खेल्न्या	खेल्ने
३८८	खेल्ती	खेल्छौं
३८९	खेल्त्यौ	खेल्छौ
३९०	खेताले	खेताला
३९१	खोर्‍या	खोरिया
३९२	खोरण्डा	खोरण्डो
३९३	खोटा	खोटो
३९४	खोज्न्या	खोज्ने
३९५	खोप्ना	खोप्नु
३९६	खोसिला	खोसेलो
३९७	खोल्सा	खोल्सो
३९८	खोली	खालिन्
३९९	खोल्तेई	खोल्दै
४००	खोक्रा	खोक्रो
४०१	खोक्ना	खोस्नु
४०२	खोले	खोला
४०३	खौरीना	खौरनु
४०४	गँन्यामान्या	गण्यमान्य
४०५	गँगटा	गँगटो
४०६	गर्हाक	ग्राहक
४०७	गरेनुन्	गरेनौं
४०८	गरेके	गरेका
४०९	गरै	गरौं
४१०	गरआका	गएरआएको
४११	गराला	गरालो

४१२	गरहण	ग्रहण	४४७	गहकिला	गहकिलो
४१३	गट्टे	गट्टा	४४८	गथाइस	गएको थिइस्
४१४	गणवण	गडवड	४४९	गास्ना	गाँस्नु
४१५	गड्यौना	गँड्यौलो	४५०	गाणा	गाह्रो
४१६	गुमाया	गुमाउनु	४५१	गाणा	गाढा
४१७	गर्भ्या	गर्भे	४५२	गाणी	गाडी
४१८	गन्गन्या	गनगने	४५३	गाड्न्या	गाड्नु
४१९	गन्न्या	गणना	४५४	गाढा	गाह्रो
४२०	ग्वार	गुहार	४५५	गाँठा	गाँठो
४२१	गवाही	साछी	४५६	गान्टा	गान्टे
४२२	गरिरानु	गरिरहेका	४५७	गाले	गाला
४२३	गरिराहाउ	गर्दैछु	४५८	गाया	गायो
४२४	गम्किना	गम्किनु	४५९	गाउन्या	गाउने
४२५	गनिन्या	गनिने	४६०	गाउन्या	गायक
४२६	गतिछाड्या	गतिछाडा	४६१	गाउन्याइ	गायिका
४२७	गतिला	गतिलो	४६२	गाउति	गाउँछन
४२८	गहिरा	गहिरो	४६३	गाउल्या	गाउँले
४२९	गहिरी	गहिरो	४६४	गिण	गिट्टा
४३०	गलेका	गलित	४६५	गिद्यारी	गिद्धरी
४३१	गल्ढ्याङग्रा	गल्ढ्याङग्रो	४६६	गिजे	गिदी
४३२	गलाउना	गाल्नु	४६७	गिला	गिज्याउनु
४३३	गल्याइ	गाली	४६८	गिला	गिलो
४३४	गल्याउताई	गाली गर्छ	४६९	गुर्ज्या	गुर्जो
४३५	गल्याउती	गाली गर्नुहुन्छ	४७०	गुण्ड्या	गुण्डा
४३६	गइराई	गएको छ	४७१	गुठुला	खोया
४३७	गई	गयौ	४७२	गुनासा	गुनासो
४३८	गई	गइन्	४७३	गुनाह	पाप
४३९	गई है	गइछ	४७४	गुनाह	गुनासो
४४०	गया	जान	४७५	गुजारा	निर्वाह
४४१	गइन्या	गाइने	४७६	गुर्जा	गुर्जो
४४२	गके	गएको	४७७	गुजुल्टा	गुजुल्टो
४४३	गका	गएको	४७८	गुनिला	गुनिलो
४४४	गत	गहत	४७९	गुलिया	गुलियो
४४५	गर्ती	गर्छ	४८०	गुल्याली	गुलेली
४४६	गग्रेटा	गग्रेटो	४८१	गुइठ्या	गुँइठे

४८२	गुच्चे	गुच्चा
४८३	गेणी	गेडी
४८४	गैणा	गैंडा
४८५	गैह्रा	गैह्रो
४८६	गोर्‍या	गोरे
४८७	गोरा	गोरो
४८८	गोरखासुम	गोरखासम्म
४८९	गोस्त	मासु
४९०	गोसल	नुहाउनु
४९१	गोठ	तबेला
४९२	गोठाले	गोठालो
४९३	गोठाला	गोठालो
४९४	गोड्न्या	गोड्नु
४९५	गोडे	गोडा
४९६	गोज्याङ्ग्रा	गोज्याङ्ग्रो
४९७	गोलिगाँठे	गोलिगाँठो
४९८	गोलभेणा	गोलभेडा
४९९	गोला	गोलाकार
५००	गोला	गोलो
५०१	गोलभिँण	टमाटर
५०२	गौ	गहुँ
५०३	गौंगोरा	गहुँगोरो
५०४	गौंथली	गौंथली
५०५	गँगटा	गँगटो
५०६	घ्याम्पा	घ्याम्पो
५०७	घण्ट	घण्टा
५०८	घरमाइ	घरमै
५०९	घरजवाइ	घरज्वाइँ
५१०	घरवणी	घरबाट
५११	घरपाल्वा	घरपालुवा
५१२	घरपाइ	घरपाइक
५१३	घरलौर्‍या	घरलौरी
५१४	घरकी	घारायसी
५१५	घस्न्या	घस्नु
५१६	घसेटे	घँसेटो
५१७	घसन्न्या	घस्ने
५१८	घणेरी	गडेरी
५१९	घणी	घडी
५२०	घणी	घरी
५२१	घटाउन्या	घटाउनु
५२२	घमौरे	घमौरा
५२३	घमाइला	घमाइलो
५२४	घचेट्न्या	घचेट्नु
५२५	घच्घचाउना	घच्घचाउनु
५२६	घचारा	घचारो
५२७	घण्ट	घण्टा
५२८	घारा	घारो
५२९	घाणी	घारी
५३०	घाँडा	घाँडो
५३१	घाइत्या	घाइते
५३२	घिसार्न्या	घिसार्नु
५३३	घिरुले/घिरुला	घिरौंलो/घिरौंला
५३४	घिनलाग्ता	घिनलाग्दो
५३५	घिच्रा	घिच्रो
५३६	घिच्चुवा	घिचुवा
५३७	घुस्या	घुस्याहा
५३८	घुस्घुस्या	घुसघुसे
५३९	घुट्घुट्	घुटुघुटु
५४०	घुट्का	घुट्को
५४१	घुडेकोब्र्या	घुँडीकोप्रो
५४२	घुडेकुन	घुँडालाई
५४३	घुम्टा	घुम्टो
५४४	घुर्माउला	घुर्मैलो
५४५	घुमाउरा	घुमाउरो
५४६	घुम्ना	घुम्नु
५४७	घुमुवा	घुम्नेछु
५४८	घुम्तेघुम्ते	घुम्दाघुम्दै
५४९	घुँडे	घुँडा
५५०	घुर्न्या	घुर्नु
५५१	घेर्न्या	घेर्नु

५५२	घैट्या	घैटो	५८७	चारपाटा	चारपाटे
५५३	घोस्या	घोसे	५८८	चन्द्रगर्हण	चन्द्रग्रहण
५५४	घोण्याजात्रा	घोडेजात्रा	५८९	चनौटा	चनौटो
५५५	घोणी	घोडा	५९०	चनाखा	चनाखो
५५६	घोट्न्या	घोट्नु	५९१	चर्न्या	चर्ने
५५७	घोड्याटा	घोडेटो	५९२	चवर	चमरा
५५८	घोप्टा	घोप्टो	५९३	चण्णो	पैसा
५५९	घोचा	घोच्यो	५९४	चपाउन्या	चपाउनु
५६०	घोचा	घोचो	५९५	चप्पर	चपरी
५६१	घोच्न्या	घोच्नु	५९६	चणिया	चरी
५६२	घोकाउन्या	घोकाउनु	५९७	चणियाहरू	चराचुरुङ्गी
५६३	घोक्न्या	घोक्नु	५९८	चम्किला	चम्किलो
५६४	घोकन्त्या	घोकन्ते	५९९	चलेका	चलुवा
५६५	घोगा	घोगो	६००	चलाउन्या	चालक
५६६	घोोल्न्या	*घोल्नु*	६०१	चलुन	चलन
५६७	च्या	चिया	६०२	चल्ले	चल्ला
५६८	च्यास्या	च्याँसे	६०३	चल्तामिल्ता	चल्दोमिल्दो
५६९	च्याङग्रा	च्याङग्रो	६०४	चल्ताई	चल्छ
५७०	च्याँख्ला	च्याँख्ला	६०५	चया	चाया
५७१	च्यान	चिहान	६०६	चउतीन	चुहिदैन
५७२	च्यान्टा	च्यान्टे	६०७	चक्टी	चकटी
५७३	च्यातिया	च्यातिए	६०८	चक्नाचुर	चकनाचुर
५७४	चराउन्या	चराउनु	६०९	चर्का	प्रचण्ड
५७५	चरीअमिला	चरीअमिलो	६१०	चकचक्या	चकचके
५७६	चञ्चल्या	चञ्चले	६११	चत्तुरा	चतुरो
५७७	चटारा	चटारो	६१२	चह्ऱ्याउना	चहऱ्याउनु
५७८	चटपट्या	चटपट	६१३	चहार्न्या	चाहर्नु
५७९	चड्काउन्या	चड्काउनु	६१४	चाँद	चन्द्रमा
५८०	चड्कन्या	चट्याङ	६१५	चाँदी	निधार
५८१	चढ्न्या	चढ्नु	६१६	चासा	चासो
५८२	चढाउन्या	चढाउनु	६१७	चाण	चाङ
५८३	चङ्खिया	चङ्खे	६१८	चाम्णा	चाम्रो
५८४	चर्बी	बोसो	६१९	चान्चुन्या	चानचुन
५८५	चद्दवा	चदुवा	६२०	चावल	चामल
५८६	चमेरा	चमेरो	६२१	चाहिराई	चाहिएको छ

६२२	चाहिया	चाहियो	६५७	चिचिण्डा	चिचिन्ना
६२३	चाहिता	चाहिदो	६५८	चिचिला	चिचिलो
६२४	चालचलुन	चलनचल्ती	६५९	चुस्स्वा	चुसुवा
६२५	चाक्‌डी	चाकडी	६६०	चुबुर्का	चुवुर्को
६२६	चाकला	चाक्लो	६६१	च्याउरी	चाउरी
६२७	चाख्ना	चाख्नु	६६२	च्यात्ना	च्यात्नु
६२८	चाखी	जाँतो	६६३	च्याखुरा	च्याखुरो
६२९	चाहाताई	चाहन्छन्	६६४	चुचुरा	चुचुरो
६३०	चाहताउ	चाहन्छौं	६६५	चुच्चा	चुच्चे
६३१	चिलौन्या	चिलाउने	६६६	चुक्कुल	चुकुल
६३२	चिल्ला	चिल्लो	६६७	चुडाउन्या	चुँडाउनु
६३३	चिल्याउना	चिलाउनु	६६८	चुडी	चुरा
६३४	चिया	चियो	६६९	चुम्म	चुम्नु
६३५	चिउणे	चिउरा	६७०	चुल्ठा	चुल्ठो
६३६	चिउडा	चिउँडो	६७१	चुला	अगेनु
६३७	चिउँणे	चिउरा	६७२	चुल्वुल्या	चुलवुले
६३८	चिउँटी	कमिला	६७३	चुत्र्या	चुत्रो
६३९	चिउँडे	चिउँडो	६७४	चुत्रा	चुत्रो
६४०	चिचुन्डा	चिचिण्डो	६७५	चेप्टा	चेप्टो
६४१	चित्वा	चितुवा	६७६	चेपागाणे	चेपागाँडा
६४२	चिहान	घाट	६७७	चेला	चेलो
६४३	चिथर्न्या	चिथर्नु	६७८	चोस्या	चोसे
६४४	चिराणी	चिरानी	६७९	चोर्देती	चोर्छन्
६४५	चिरवा	चिरुवा	६८०	चोर्न्या	तस्कर
६४६	चिसा	चिसो	६८१	चोला	चोली
६४७	चिफ्ला	चिप्लो	६८२	चोला	चोलो
६४८	चिण्याखाना	चिडियाखाना	६८३	चोय	चोयो
६४९	चिब्या	चिबे	६८४	चोक्टे	चौटा
६५०	चिमट्ना	चिमट्नु	६८५	चोखा	चोखो
६५१	चिम्टा	चिम्टी	६८६	चोहन	चोर्न
६५२	चिना	चिनो	६८७	चोथाल्या	चोथाले
६५३	चिप्रे	चिप्रा	६८८	चौखुऱ्या	चौखुरी
६५४	चिप्ल्याकिरा	चिप्लेकिरो	६८९	चौथे	चौथो
६५५	चिप्याकिणा	चिप्लेकीरा	६९०	चौण	चउर
६५६	चिप्लिन्या	चिप्लिनु	६९१	चौणा	चौडा

६९२	चौणाइ	चौडाइ	७२७	छेर्वा	छेरुवा
६९३	चौवाटा	चौवाटो	७२८	छेपारा	छेपारो
६९४	चौकुन्या	चौकुने	७२९	छेपाण	छेपारो
६९५	चौतेइ	चुहिन्छ	७३०	छेलाखेला	छेलोखेलो
६९६	चौतारा	चौतारो	७३१	छेकारा	छेकारो
६९७	छण	छड	७३२	छेकन्या	छेक्नु
६९८	छड्क्या	छट्कनु	७३३	छोटामिठा	छोटोमिठो
६९९	छड्क्या	छड्के	७३४	छोड्ना	छोड्नु
७००	छपक्कै	छपक्क	७३५	छोडाउन्या	छोडाउनु
७०१	छला	छाला	७३६	छोप्न्या	छोप्नु
७०२	छहरा	छहरो	७३७	ज्या	जे
७०३	छार्यारोग	छारेरोग	७३८	ज्यासुकै	जेसुकै
७०४	छास्मिस्या	छासमिसे	७३९	ज्यामीरी	ज्यामीर
७०५	छाणा	छाडा	७४०	ज्वाना	ज्वानो
७०६	छाट्न्या	छाँट्नु	७४१	जर	जरो
७०७	छाडा	खुलेआम	७४२	जरायो/जरंगा	जरायो
७०८	छाँगा	छाँगो	७४३	जस्ता	जस्तो
७०९	छाना	छानो	७४४	जस्ताइ	जस्तै
७१०	छान्ना	चुन्नु	७४५	जसेरी	जसरी
७११	छान्न्या	चयन	७४६	जणीवुटी	जडीवुटी
७१२	छापुन	छाप्न	७४७	जड्या	जँड्याहा
७१३	छाप्न्या	छाप्ने	७४८	जड्यौली	जडाउरी
७१४	छापिया	छापियो	७४९	जबेला	जुनबेला
७१५	छालेरोग	चर्मरोग	७५०	जन्मेके	जन्मिएका
७१६	छाला	चर्म	७५१	जइ	जस
७१७	छाउणा	छाउरा	७५२	जइवटी	जसवाट
७१८	छाउणी	छाउरी	७५३	जइले	जहिले
७१९	छिटा	छिटो	७५४	जइले	जसले
७२०	छिमल्न्या	छिमल्नु	७५५	जइके	जसको
७२१	छिम्कन्या	छिम्कनु	७५६	जइकुन	जसलाई
७२२	छिचिमिरा	छिचिमिरो	७५७	जत्रा	जत्रो
७२३	छिराउन्या	छिराउनु	७५८	जकात	दान
७२४	छिट्टाई	छिट्टै	७५९	जगेणा	जगेडा
७२५	छिराउन्या	छिराउनु	७६०	जगल्टा	जगल्टो
७२६	छुचुन्द्रा	छुचुन्द्रो	७६१	जहन्नम	नर्क

७६२	जथसुकै	जतासुकै	७९७	जाते	जाँदा
७६३	जाण	जाँड	७९८	जातेन	जानुहुँदैन
७६४	जन्मना	जन्मनु	७९९	जातेई	जाँदै
७६५	जन्म्यादिन	जन्मदिन	८००	जातेई	जान्छिन्
७६६	जन्मती	जन्मन्छ	८०१	जातेई	जाँदा
७६७	जनाजा	किरिया	८०२	जातेउ	जान्छौ
७६८	जसातसा	गुजारा	८०३	जातौ	जान्छु
७६९	जन्तर्‍या	जन्तरे	८०४	जाताई	जान्छ
७७०	जवम्	जहिले	८०५	जाताई	जान्छौ
७७१	जवाना	जुवानु	८०६	जाताईन	जाँदैन
७७२	जवाइ	ज्वाँइ	८०७	जाताइन	जान्न
७७३	जङ्गिन्या	जङ्गिनु	८०८	जीनएवाओ	नखानुस्
७७४	जान	परिवार	८०९	जीनखाइ	नखा
७७५	जानै	जान्न	८१०	जीनखाई	नखा
७७६	जानाहै	जानु छ	८११	जिर्‍या	जिरे
७७७	जान्ना	जान्नु	८१२	जिठानी	जिठानी
७७८	जान्न्या	जान्ने	८१३	जिब्रा	जिब्रो
७७९	जानवर	जनावर	८१४	जिन्वसई	नवस
७८०	जान्या	जाने	८१५	जिस्किन्या	जिस्किनु
७८१	जानिया	जानियो	८१६	जिल्लिना	जिल्लिनु
७८२	जातिन	जाँदिन	८१७	जिलाउना	जिलाउनु
७८३	जाला	तर (दुधको)	८१८	जिउते	जिउँदो
७८४	जाई	जाऊँ	८१९	जिउता	जिउँदो
७८५	जाउँवाँ	जाउँला	८२०	जितौणी	जितौरी
७८६	जाउला	जाउलो	८२१	जित्ना	जित्नु
७८७	जाणी	जाडो	८२२	जीनजाई	नजा
७८८	जाङ	जाँघ	८२३	जुरुक्कै	जुरुक्क
७८९	जाङ्व्या	जाँगरिलो	८२४	जुन्याली	जरेली
७९०	जाङण	जाँगर	८२५	जुणो	जुरो
७९१	जाङणे	जंगार	८२६	जुटाउना	जुटाउनु
७९२	जाबा	जाबो	८२७	जुठा	जुठो
७९३	जाओ	जानुहोस्	८२८	जुङे	जुँगा
७९४	जामा	घाँगर	८२९	जुम्स्या	जुम्सो
७९५	जाती	जानुहुन्छ	८३०	जुम्ल्या	जम्ल्याहा
७९६	जाच्न्या	जाँच्नु	८३१	जुनेला	जुनेलो

८३२	जुल्याहा	जुलाहा
८३३	जुत्ते	जुत्ता
८३४	जुके	जुका
८३५	जुत्यौला	बड्कौलो
८३६	जेठा	जेठो
८३७	जैका	जसको
८३८	जैकुन	जसलाई
८३९	जोणा	जोडा
८४०	जोणी	जोरी
८४१	जोर्ना	जुर्नु
८४२	जोन्यासुकै	जुनसुकै
८४३	जोशिला	जोशिलो
८४४	जोइटिङ्ग्रया	जोइटिङग्रे
८४५	जोतारा	जोतारो
८४६	जोत्न्या	जोत्ने
८४७	जोगाउना	बचाउन
८४८	जोगाउना	जोगाउनु
८४९	जोगाउन्या	जगेर्ना
८५०	जोख्न्या	तुलना
८५१	जोख्न्या	जोख्नु
८५२	जोह	जोग
८५३	जौंल्याहा	जुम्ल्याहा
८५४	जौणा / जौणे	जम्रो / जुम्रा
८५५	झट्केला	झट्केलो
८५६	झटारा	झटारो
८५७	झम्झमाउना	झमझमाउनु
८५८	झम्टिना	झम्टनु
८५९	झझल्का	झझल्को
८६०	झर्न्या	झर्ने
८६१	झपाड्ना	झपार्नु
८६२	झर्कना	झर्कनु
८६३	झर्का	झर्को
८६४	झट्टै	झट्ट
८६५	झणी	झरी
८६६	झाणु	झाड्नु
८६७	झाणा	झाडा
८६८	झाणी	झाडी
८६९	झाणको	झारको
८७०	झाडना	झार्नु
८७१	झाल्यामाल्या	झालेमाले
८७२	झिङ्या	झिंगे
८७३	झिमुणा	बारुलो
८७४	झिना	झिनो
८७५	झिमिक्कै	झिमिक्क
८७६	झिल्स्याउना	झिल्स्याउनु
८७७	झिक्रा	झिक्रो
८७८	झिस्मिस्या	झिसमिसे
८७९	झुम्रा	झुम्रो
८८०	झुन्ड्याउना	झुन्ड्याउनु
८८१	झुप्रा	झुप्रो
८८२	झुप्पा	झुप्पो
८८३	झुसिल्किणा	झुसिल्कीरो
८८४	झुसिला	झुसिलो
८८५	झुण्डिना	झुन्डिनु
८८६	झुम्मिना	झुम्मिनु
८८७	झुलाउना	झुलाउनु
८८८	झुल्ला	झोलुङगो
८८९	झुल्ला	झलुंगो
८९०	झुल्कुना	झुल्कनु
८९१	झुत्रा	झुत्रे
८९२	झुक्याउना	झुक्याउनु
८९३	झेलखान्या	कारावास
८९४	झोक्रिना	झोक्रिनु
८९५	टर्रा	टर्रो
८९६	टप्रा	टपरी
८९७	टल्कना	टल्कनु
८९८	टक्रयाउना	टक्रयाउनु
८९९	टक्टक्याउना	टकटक्याउनु
९००	टकेर्नी	टकेर्नु
९०१	टहरा	टहरो

९०२	टास्ना	टाँस्नु
९०३	टाण्ना	टाँग्नु
९०४	टाट्या	टाटें
९०५	टाटा	टाटो
९०६	टाङना	टाँगो
९०७	टार्ना	टार्नु
९०८	टाला	टालो
९०९	टाल्ना	टाल्नु
९१०	टाउके	टाउको
९११	टाउका	टाउको
९१२	टाउक्या	टाउके
९१३	टाकुरा	टाकुरो
९१४	टिमुरिना	टिमुरिनु
९१५	टिपना	टिप्नु
९१६	टिला	टिलो
९१७	टिका	टिको
९१८	टुसा	टुसो
९१९	टुट्ना	टुट्नु
९२०	टुङगा	निष्कर्ष
९२१	टुप्पा	टुप्पो
९२२	टुटिला	टुटिलो
९२३	टुक्णा	टुकडा
९२४	टुहुरा	टुहुरो
९२५	टेणा	टेढो
९२६	टेर्ना	टेर्नु
९२७	टेकाउन्याकी	टेकाउनेको
९२८	टेकुन	टेक्न
९२९	टेक्ना	टेक्नु
९३०	टोड्का	टोड्को
९३१	टोप्रा	टोप्रो
९३२	टोलाउना	टोलाउनु
९३३	टोकसा	टोकसो
९३४	टोक्ना	टोक्नु
९३५	ठिहिरा	ठिहिरो
९३६	ठिगुरी	ठिंगुरा
९३७	डराउना	डराउनु
९३८	डराउवा	काँतर
९३९	डरलग्ता	डरलाग्दो
९४०	डस्ना	डसना
९४१	डम्किना	डम्किनु
९४२	डल्लिया	डल्लिनु
९४३	डल्ले	डल्ला
९४४	डल्ल्याठा	डल्लैंठो
९४५	डल्ल्याउन्या	डल्याउनु
९४६	डगमगाउन्या	डगमगाउनु
९४७	डग्ना	डग्नु
९४८	डाँफ्या	डाँफे
९४९	डाँङग्रा	डाङग्रो
९५०	डाँम्रा	डाम्रो
९५१	डाणु	डाडु
९५२	डाडेकाँडे	डाँडाकाँडा
९५३	डाक्ना	डाक्नु
९५४	डुँडा	डूंडो
९५५	डुण	डूँड
९५६	डुलन्या	डुलन्ते
९५७	डेरा	डेरो
९५८	डोरा	डोरो
९५९	डोऱ्याउनिया	डोऱ्याउनु
९६०	डोल	डोले
९६१	डोका	डोको
९६२	ढकिएका	ढाकिएका
९६३	ढल्कना	ढल्कनु
९६४	ढल्क्याउन्या	ढल्काउनु
९६५	ढकढक्याउना	ढकढक्याउनु
९६६	ढक्ना	ढाक्नु
९६७	ढग्ना	ढोग्नु
९६८	ढाँट्ना	ढाँट्नु
९६९	ढाण	ढाँड
९७०	ढाड्या	ढाडे
९७१	ढाडिया	ढाडिनु

९७२	ढाक्र्या	ढाक्रे	१००७	तगाारा	तगारो
९७३	ढिस्का	ढिस्को	१००८	तारे	तारा
९७४	ढिण	ढींडो	१००९	तासी	तखता
९७५	ढिडा	ढिडो	१०१०	ताछ्न्या	ताछ्नु
९७६	ढिला	ढिलो	१०११	ताँबणी	त्यहाँबाट
९७७	ढिका	ढिको	१०१२	तान्या	तान
९७८	ढुङग्रा	ढुङग्रो	१०१३	तार्न्या	तार्नु
९७९	ढुङगा	ढुङगो	१०१४	ताप्र्या	ताप्रे
९८०	ढुक्ना	ढुक्नु	१०१५	ताजिला	ताजा
९८१	ढोसा	ढोसे	१०१६	ताविज	जन्तर
९८२	ढोलना	ढोल्नु	१०१७	ताक्न्या	ताक्नु
९८३	त्यसाई	त्यस्तै	१०१८	तागतिला	तागतिलो
९८४	त्यान्द्रा	त्यान्द्रो	१०१९	तीदेरु	उनीहरु
९८५	त्यत्तिकाई	त्यत्तिकै	१०२०	तम्सिन्या	तम्सनु
९८६	त्यइले	त्यसले	१०२१	तिघ्णे	तिघ्रा
९८७	त्यथ	त्यता	१०२२	तिघ्रा	तिघ्रो
९८८	त्यथतिर	त्यतातिर	१०२३	तिमेरु	तिमीहरु
९८९	तरबुजा	तरबुजो	१०२४	तिर्न्या	तिर्नु
९९०	तर्साउन्या	तर्सनु	१०२५	तिनके	तिनको
९९१	तड्पिन्या	तड्पिनु	१०२६	तिउऱ्या	तिउरे
९९२	तङणिन्या	तङग्रनु	१०२७	तित्ता पाति	तितेपाती
९९३	तम्रा	तपाईको	१०२८	तिग्डे	तिघ्रा
९९४	तम्	तपाइ/तिमी	१०२९	तिखा	तीखो
९९५	तम्ले	तिमीले	१०३०	तिखार्न्या	तिखार्नु
९९६	तमकुन	तिमीलाई	१०३१	तु	तँ
९९७	तन्देणी	तन्देरी	१०३२	तुसारा	तुषारा
९९८	तपसी	तपाईसंग	१०३३	तुल्सी	तुलसी
९९९	तरिकानु	तरिकालाई	१०३४	तुला	तुलो
१०००	तन्किन्या	तन्कनु	१०३५	तुइले	तिमीले
१००१	तर्किन्या	तर्कनु	१०३६	तुइले	तैले
१००२	तक्दिर	भाग्य	१०३७	तुकुन	तैलाई
१००३	तल्ले	तल्लो	१०३८	तेरा	तेरो
१००४	तउण	तरुल	१०३९	तेराही	तँसंग
१००५	तताउन्या	तताउनु	१०४०	तेस्रे	तेस्रो
१००६	तगणा	तगडा	१०४१	तेर्सा	तेर्सो

१०४२	तेर्सिन्या	तेर्सिनु
१०४३	तेजिला	तेजिलो
१०४४	तेइ	त्यस
१०४५	तेती	त्यति
१०४६	तोपचणिया	तोपचरा
१०४७	तोफिफ	आशिष
१०४८	तोक्न्या	तोक्नु
१०४९	तोत्या	तोते
१०५०	तौण	तरुल
१०५१	तौवा	तावा
१०५२	तौलि	तौलिया
१०५३	त्रफ	तर्फ
१०५४	थप्पण	चड्कन
१०५५	थोऱ्या	थोरे
१०५६	थोपा	थोपो
१०५७	थोप्ला	थोप्लो
१०५८	थोत्रा	थात्रो
१०५९	थोत्या	थोते
१०६०	दरा	दरो
१०६१	दबदब्या	दबदबे
१०६२	दबाउन्या	दबाउनु
१०६३	दब्न्या	दब्नु
१०६४	दमैचणिया	दमैचरा
१०६५	दन्काउन्या	दन्काउनु
१०६६	दरिला	दरिलो
१०६७	दर्बिला	दर्विलो
१०६८	दन्किन्या	दन्कनु
१०६९	दर्किन्या	दर्किनु
१०७०	दलना	दल्नु
१०७१	दच्काउन्या	दच्काउनु
१०७२	दर्शुनढुङगा	दर्शनढुंगो
१०७३	था	थिएँ
१०७४	थालिराहाई	थालिरहेको
१०७५	थाकि	थकाइ
१०७६	थाकिराई	थकित

१०७७	दाणी	दारी
१०७८	दाद्या	दादे
१०७९	दाज्न्या	दाज्नु
१०८०	दाबिला	दाबिलो
१०८१	दाहिन्या	दाहिने
१०८२	दाइन्या	दाहिने
१०८३	दाइजा	दाइजो
१०८४	दाउँला	दाम्लो
१०८५	दाउन्या	दाउन
१०८६	थुम्स्या	थुम्से
१०८७	थुप्प्यार	थुपारेर
१०८८	दुबा	दुबो
१०८९	दुब्ला	दुब्लो
१०९०	दुब्लाउन्या	दुब्लाउनु
१०९१	दुर्मुख्या	दुर्मुखा
१०९२	दुवा	प्रार्थना
१०९३	दुक्णिन्या	दोड
१०९४	दुःसुइना	दुःस्वप्न
१०९५	दुला	दुलो
१०९६	दुलइ	दुलही
१०९७	दुल्हा	दुलाहा
१०९८	दुइटाइ	दुइटै
१०९९	दुइजिब्रया	दुईजिब्रे
११००	दुक्णेर	दौडेर
११०१	दुक्णुन्या	दगुर्नु
११०२	दुखेका	दुखेको
११०३	दुख्यासा	दुखेसो
११०४	दुध्या	दुधे
११०५	थे	थिए
११०६	देतिन	दिएन
११०७	देतिनै	दिनुहुन्न
११०८	देखिया	देखियो
११०९	देला	ढोका, दैलो
१११०	देके	दिनुभएको
११११	देका	दिएको

१११२	देताई	दिन्छ	११४७	धुत्या	धुताहा
१११३	देताउ	दिन्छु	११४८	धुत्या	धूर्त
१११४	देती	दिन्छ	११४९	धोद्रा	धोद्रो
१११५	देखाउन्या	देखाउनु	११५०	धोविचणिया	धोवीचरो
१११६	देखाके	देखाएको	११५१	धोउना	चुठ्नु
१११७	देख्ना	देख्न	११५२	धोत्रा	धोत्रो
१११८	दोरी	दोहोरी	११५३	धोका	धोक्रो
१११९	दोस्रे	दोस्रा	११५४	धोकया	धोक्रे
११२०	दोब्रयाउन्या	दोब्रिनु	११५५	धोका	धोको
११२१	दोबाट्या	दोबाटो	११५६	धोक्न्या	धोक्नु
११२२	दोज्जक	परलोक	११५७	धोक्यावाज	धोकेवाज
११२३	दोउन्या	दुनु	११५८	न्यार	नेवार
११२४	दोधाऱ्या	दोधारे	११५९	न्यास्रा	न्यास्रो
११२५	दौडुती	दौडन्छ	११६०	न्याना	न्यानो
११२६	धरमणाया	धरमराउनु	११६१	न्याउरा	न्याउरो
११२७	धस्न्या	धस्नु	११६२	न्याउटी	नाइटो
११२८	धम्काउन्या	धक्काउनु	११६३	नरमाइला	नरमाइलो
११२९	धनमात्या	धनमत्त	११६४	नरामेणी	नराम्ररी
११३०	धपाउन्या	धपाउनु	११६५	नबुझ्न्या	नबुझ्ने
११३१	धमिलाउन्या	धमिल्याउनु	११६६	नदेका	नदिएको
११३२	धर्का	धर्को	११६७	नअरोस	नगरोस
११३३	धकल्न्या	धकेल्नु	११६८	नआउना	गयल
११३४	धक्कावटी	धक्कावाट	११६९	नअर्न्या	नगर्ने
११३५	धतुऱ्या	धतुरो	११७०	नअर्ला	नगर्ला
११३६	धार	धारा	११७१	नभके	नभएको
११३७	धाकलाउन्या	धक्कु	११७२	नजान्या	नजान्ने
११३८	धागा	धागो	११७३	नपाइतेइ	नपाउँदै
११३९	धिता	धितो	११७४	नसिब	भाग्य
११४०	धुपौऱ्या	धुपौरो	११७५	नसिकेके	नसिकेका
११४१	धुरिन्या	धुरिनु	११७६	नलिना	नलिनु
११४२	धुला	धुलो	११७७	नलीखुट्टा	नलीखुट्टो
११४३	धुल्याउन्या	धुलाउनु	११७८	नकटा	नकटो
११४४	धुइरा	धुइरो	११७९	नाघ्न्या	नाघ्नु
११४५	धुइरिन्या	धुइरिनु	११८०	नार्न्या	नार्नु
११४६	धुत्न्या	धुत्नु	११८१	नाप्न्या	नाप्नु

११८२	नाइक्या	नाइके	१२१७	पसल्या	पसले
११८३	नात्यादार	नातादार	१२१८	पञ्जेहरू	पंजाहरू
११८४	निङलिन्या	निल्नु	१२१९	पऱ्या	परेवा
११८५	निदाउना	निदाउन	१२२०	पणेन	पर्दैन
११८६	निदाउन्या	निदाउनु	१२२१	पणा	पऱ्यो
११८७	निमठ्न्या	निमोठ्नु	१२२२	पणुन	पढ्दा
११८८	निम्ठा	निम्ठो	१२२३	पणता	पर्दो
११८९	निमाउन्या	निभाउनु	१२२४	पणताई	पर्छ
११९०	निम्याक	निमेक	१२२५	पछ्याउन्या	पछ्याउनु
११९१	निखिया	निखिनु	१२२६	पछ्याउन्या	पछ्याउने
११९२	निउणी	निउरो	१२२७	पछौट्या	पछौटे
११९३	निउरिना	निहुरिन	१२२८	पछार्न्या	पछार्नु
११९४	निउरिन्या	निहुरनु	१२२९	पछारिन्या	पछारिनु
११९५	निचोड	निचोड	१२३०	पछुताउन्या	पछुताउनु
११९६	निचोडेका	निचोरेको	१२३१	पट्याउन्या	पट्टाउनु
११९७	निचोर्न्या	निचोर्नु	१२३२	पट्काउन्या	पट्काउनु
११९८	निचर्न्या	निचर्नु	१२३३	पटमूर्ख्या	पटमूर्ख
११९९	निकेले	निकाले	१२३४	पठाउन्या	पठाउनु
१२००	निकालिताई	निकालिनु	१२३५	पड्न्या	पर्ने
१२०१	निकाल्न्या	निकाल्नु	१२३६	पड्ताई	पर्छ
१२०२	निक्लिन्या	निक्लनु	१२३७	पड्ताई	पढ्छौं
१२०३	निक्लुना	निक्लन	१२३८	पड्गा	पर्ला
१२०४	निखार्न्या	निखार्नु	१२३९	पडेर	परेर
१२०५	निखन्या	निखन्नु	१२४०	पडुन	पर्न
१२०६	नुन्या	नुनिलो	१२४१	पढ्नेई	पढ्ने
१२०७	नेप्ट्या	नेप्टे	१२४२	पढ्न्या	पाठक
१२०८	नेपाल्या	नेपाले	१२४३	पढ्तेइ	पढ्दै
१२०९	पच्न्या	पच्नु	१२४४	पढ्ताइथा	पढदैथिएँ
१२१०	पक्णुन्या	पकडनु	१२४५	पढ्ती	पढ्छौं
१२११	पराउँताई	पराउँछ	१२४६	पढ्ती	पढ्छ
१२१२	परन्या	पर्ने	१२४७	पढेके	पढेका
१२१३	परपयाउन्या	परपराउनु	१२४८	पढाउन्या	पढाउनु
१२१४	पस्न्या	पस्नु	१२४९	पढाउन्या	पढाउने
१२१५	पसारिन्या	पसारिनु	१२५०	पढुन	पढ्न
१२१६	पसाउन्या	पसाउनु	१२५१	पढतौ	पढछु

१२५२	पर्मे	पर्म	१२८७	पखाल्ना	खोकल्नु
१२५३	पर्न्या	पर्नु	१२८८	पखाल्न्या	पखाल्नु
१२५४	परिराई	परेको	१२८९	पहेलिन्या	पहेंलिनु
१२५५	पस्किन्या	पस्कनु	१२९०	पहाडिया	पहाडिया
१२५६	पटिन्या	पटिनु	१२९१	पाणन्या	पार्नु
१२५७	पन्छिुन्या	पन्छिनु	१२९२	पाठ्याघर	पाठेघर
१२५८	पल्टिन्या	पल्टनु	१२९३	पाड्ताइ	पार्ने
१२५९	पल्टिया	पल्टियो	१२९४	पाज्न्या	पाँज्नु
१२६०	पल्टिया	पल्टेछ	१२९५	पाणिला	पहारिलो
१२६१	पक्रिणन्या	पक्रिनु	१२९६	पाल्न्या	पाल्नु
१२६२	पत्लिन्या	पातलिनु	१२९७	पाल्ती	पाल्छन्
१२६३	पग्लिन्या	पग्लनु	१२९८	पाया	पायो
१२६४	पहिलाके	पहिलाको	१२९९	पाइन्था	पाइन्थ्यो
१२६५	पल्ट्यउन्या	पल्टाउनु	१३००	पाइया	पाइयो
१२६६	पलाउन्या	पलाउनु	१३०१	पाइताई	पाइन्छ
१२६७	पल्ले	पल्लो	१३०२	पाइताइन	पाइएन
१२६८	पल्काउन्या	पल्काउनु	१३०३	पाइगा	पाइएला
१२६९	पल्कुन्या	पल्कनु	१३०४	पाउन्या	पार्ने
१२७०	पइलाइ	पहिल्यै	१३०५	पाउतेनु	पाउँदैन
१२७१	पइली	पहिला	१३०६	पाउती	पाउँछ
१२७२	पउन	सास	१३०७	पाक	सफा
१२७३	पचाउन्या	पचाउने	१३०८	पाग्ला	पागल
१२७४	पकाउन्या	पकाउनु	१३०९	पाख्या	पाखे
१२७५	पकाउन्या	पाक्नु	१३१०	पन्स्याउन्या	पन्छाउनु
१२७६	पकाउती	पकाउनुहुन्छ	१३११	पिस्न्या	पिस्नु
१२७७	पक्काइ	पक्कै	१३१२	पिण	पिर
१२७८	पक्काइ	निश्चय	१३१३	पिणा	पिडित
१२७९	पर्ताई	पर्छ	१३१४	पिणौला	पिडौला
१२८०	पत्ल्याउन्या	पतल्याउनु	१३१५	पिणला	पिरलो
१२८१	पत्याउन्या	पत्याउनु	१३१६	पिट्न्या	पिट्नु
१२८२	पर्गेल्न्या	पर्गेल्नु	१३१७	पिन्न्या	पिँध्नु
१२८३	पगाल्न्या	पागाल्नु	१३१८	पिपलपात्या	पिपलपाते
१२८४	पग्लेके	पग्लेको	१३१९	पिउन्या	पिउनु
१२८५	पर्खन्या	पर्खनु	१३२०	पिउती	पिउँछ
१२८६	पखुम्	पख	१३२१	पिच्छ	पिच्छे

१३२२	पुकार्न्या	पुकार्नु
१३२३	पुराने	पुरानो
१३२४	पुरई	पूरा
१३२५	पुर्‍या	पुरिनु
१३२६	पुऱ्याउन्या	पुऱ्याउनु
१३२७	पुड्क्या	पुड्के
१३२८	पुडी	पूरी
१३२९	पुम्पुणा	पुर्पुरो
१३३०	पुन्ट्या	पुन्टे
१३३१	पुर्न्या	पुर्नु
१३३२	पुन्तुऱ्या	पुन्तुरो
१३३३	पुज्न्या	पुज्नु
१३३४	पुस्टिया	पुस्टिनु
१३३५	पुनि	पनि
१३३६	पुलपुलिन्या	पुलपुलिनु
१३३७	पुच्छुणी	पुच्छर
१३३८	पुग्न्या	पहुँच
१३३९	पुग्न्या	पुग्नु
१३४०	पूङे (पुङगा)	साङ्ला
१३४१	पेवाई	पेवापात
१३४२	पेलाई	पेल्नु
१३४३	पोछना	पुछ्नु
१३४४	पोटे	भुँडी
१३४५	पोटायाई	पोटाउनु
१३४६	पोड्याई	पौडनु
१३४७	पोलाहाई	पोलाहा
१३४८	पोताई	पोत्नु
१३४९	पोत्या	पोते
१३५०	पोलाई	पोल्नु
१३५१	पंग्रिन्या	पग्रनु
१३५२	पंगार्न्या	पगार्नु
१३५३	फसायाई	फस्नु
१३५४	फट्टयाई	फट्टाउनु
१३५५	फट्फटायाई	फट्फटाउनु
१३५६	फट्किन्या	निफन्नु
१३५७	फट्कारी	फट्कार्नु
१३५८	फन्फन्या	फन्फने
१३५९	फला	फल्नु
१३६०	फलामा	फलाम
१३६१	फलायाई	फलाक्नु
१३६२	फकायाई	फकाउनु
१३६३	फतफतायाई	फतफताउनु
१३६४	फत्कायाई	फत्कनु
१३६५	फाँचो	फाँचो
१३६६	फालाई	फाल्नु
१३६७	फिजाई	फिजांउनु
१३६८	फुक्लिया	फुक्लनु
१३६९	फुर्तिला	फुर्तिलो
१३७०	फुत्किया	फुत्कनु
१३७१	फुला है	फुलेछ
१३७२	फुकाई	फुकाउनु
१३७३	फुक्न्या	फुक्ने
१३७४	फुक्काई	फुक्का
१३७५	फेट्याई	फेट्नु
१३७६	फेर्न्या	फेर्ने
१३७७	फेरिन्या	परिवर्तन
१३७८	फेरिजन्म	पुर्नजन्म
१३७९	फेर्त्यो	फेर्नुहुन्छ
१३८०	फैलिया	फैलनु
१३८१	फोक्स्या	फोक्सो
१३८२	फोहण	फोहर
१३८३	फोहोडी	फोहोरी
१३८४	बरेला	वरेलो
१३८५	बर्रा	बर्रो
१३८६	बरालिया	वरालिनु
१३८७	बस्नाराई	बस्न लागेको छ
१३८८	बस्न्या	निवास
१३८९	बस्ताइन	बस्दिन
१३९०	बस्ताइन	बस्दैन
१३९१	बस्ती	बस्ती

१३९२	बस्ती	बस्नुहुन्छ	१४२७	बयड	वयर
१३९३	बस्तउँ	बस्छु	१४२८	ब्यान्नै	सवेरै
१३९४	बस्गा	बस्ला	१४२९	बइँचा	बगैँचा
१३९५	बसाया	वसाउनु	१४३०	बत्ता	लोहोरो
१३९६	बसुन	बस्न	१४३१	बक्री/वकरी	बाखा
१३९७	बणर्न्या	बढार्ने	१४३२	बचाउना	बचाउन
१३९८	बणी	बाट	१४३३	बकरा	वाखो
१३९९	बट्को	बटुको	१४३४	बताया	बताउनु
१४००	बट्क्या	बटुका	१४३५	बगाया	बग्नु
१४०१	बटाराई	बटारिनु	१४३६	बहु	बुहारी
१४०२	बटारी	बटार्नु	१४३७	बामपुड्का	बामपुड्के
१४०३	बटी	बाट	१४३८	बाँध्ना	बाँध्न
१४०४	बटुला	बटुल्नु	१४३९	बाज्या	बाजे
१४०५	बडेला	बर्रो	१४४०	बाबिया	बाबियो
१४०६	बढ्ती	बढ्ता	१४४१	बाचिया	बाँचियो
१४०७	बढाराई	बढार्नु	१४४२	बाउस्या	बाउसे
१४०८	बढाया	बढाउनु	१४४३	बाक्सा	बाकस
१४०९	बाणीरी	वितरण गर्नु	१४४४	बफाया	बफाउनु
१४१०	बाट्न्या	वाट्नु	१४४५	बसिया	बसियो
१४११	बाडुल्की	वाडुली	१४४६	बम्किया	बम्किनु
१४१२	बाङ्खुडे	वाङखुरे	१४४७	बिऱ्यानून	बिरेनून
१४१३	बन्दे	बन्दी	१४४८	बिग्रिराई	बिग्रेको
१४१४	बनाया	वनाउनु	१४४९	बिकाउन्या	विछ्याउना
१४१५	बनाउन्या	निर्माण	१४५०	बिध्वा	विधवा
१४१६	बनाउन्या	बनाउने	१४५१	बुणे	वृद्ध
१४१७	बन्न्या	बुन्ने	१४५२	बुझ्ती	बुझ्छौ
१४१८	बनकुखुडे	बनकुखुरो	१४५३	बुझुन	बुझुन
१४१९	बन्ताइ	बन्दै	१४५४	बुल	बल्ब
१४२०	बन्ताई	बन्छ	१४५५	बुलाएर	बोलाएर
१४२१	बजाया	वजाउनु	१४५६	बुइनी	बहिनी
१४२२	बनिराई	बनेको	१४५७	बेलाइती	अम्बा
१४२३	बलिया	बलियो	१४५८	बोल्ताइन	बोल्दिन
१४२४	बलिए	बलियो	१४५९	बोल्ताउँ	बोल्छु
१४२५	बल्किया	बल्कनु	१४६०	बोक्या	बोका
१४२६	बल्तेइ	बल्छ	१४६१	बजाउन्या	बजाउने

१४६२	झणी	झरी
१४६३	भइराई	भएको छ
१४६४	भइराखीराई	कायम
१४६५	भइसका	भइसकें
१४६६	भई है	भएछ
१४६७	भया	भयो
१४६८	भया	भएँ
१४६९	भया है	हुनेछ
१४७०	भया है	भएछ
१४७१	भयाइ	भयौ
१४७२	भर्तेई	भर्नु
१४७३	भर्खरके	भर्खरको
१४७४	भाल्या	भाले
१४७५	भा	भो
१४७६	भुईसी	भैसी
१४७७	भुसिना	भुसुन्ना
१४७८	भेणा	भेडा
१४७९	भेटिया	भेटियो
१४८०	झेलखान्या	कारावास
१४८१	भैसकिराहाई	भइसकेको छ
१४८२	भोल	भोलि
१४८३	भोल	भने
१४८४	भोक्स्या	भोगटे
१४८५	भोग्ना	भोग्न
१४८६	भिणी	भिन्डी
१४८७	भिजेके	भिजेको
१४८८	भिज्न्या	भिज्ने
१४८९	झिस्मिस्या	झिसमिसे
१४९०	झिङ्या	झिंगे
१४९१	झिमुणा	बारुलो
१४९२	झिल्स्याउना	झिल्स्याउनु
१४९३	मस्याम	मस्याङ्
१४९४	मुस्यान्याउरी	न्याउरीमुसो
१४९५	मुसे	मुसो
१४९६	मुसलधाऱ्या	मुसलधारे
१४९७	मेरे	मेरो
१४९८	मेसा	मेसो
१४९९	मेटिन्या	मेटिने
१५००	मैयत	लाश
१५०१	मणेठा	मजेद्रो, पछयौरा
१५०२	मुणा	मुढा
१५०३	मुछुली	माछा
१५०४	मुदुणी	औंठी
१५०५	मोलपासा	मोलसाप्रो
१५०६	मोचे	मोजा
१५०७	माझन्या	माझ्ने
१५०८	माटेके	माटोको
१५०९	मान्ताई	मान्छ
१५१०	माफीमाग्ना	क्षमायाचना
१५११	मासिन्या	नाशवान
१५१२	माटिकोऱ्या	माटिकोरा
१५१३	माई	माइजू
१५१४	माकुणी	माकुरा
१५१५	मातै	मात्रै
१५१६	माग्ती	माग्छु
१५१७	मर्ना	मर्नु
१५१८	मनानी	मदानी
१५१९	मर्न्या	मर्ने
१५२०	मुवारक	वधाई
१५२१	मस्जिद	मन्दिर
१५२२	मसिनेगेडे	किर्कौला
१५२३	मुणिन्या	मुडिनु
१५२४	मल्ना	मोल्नु
१५२५	मुई	म
१५२६	म्याँवा	मेवा
१५२७	मुइले	मैले
१५२८	मुइकुन	मलाई
१५२९	मत्रै	मात्रै
१५३०	मर्च	मरीच
१५३१	मक्सद	उद्देश्य, आशय

१५३२	मुकुन	मलाई	१५६७	राउना	उनियो
१५३३	मुखाल्या	मुखाले	१५६८	राख्न्या	राख्ने
१५३४	मिस्वाक	दतिउन गर्नु	१५६९	राखई	राखौं
१५३५	मिजासिले	मिजासिले	१५७०	राख्ती	राख्छ
१५३६	मिल्तेन	मिल्दैन	१५७१	रिणी	रेडियो
१५३७	मिल्ता	मिल्दो	१५७२	रिझाउन्या	रिझाउनु
१५३८	मिल्ताई	मिल्छ	१५७३	रिहेइ	रहेका
१५३९	मिल्तइ	मिल्छन्	१५७४	रिही	रहेछन्
१५४०	मियाँकर	मियाँ भनेर	१५७५	रुचाउन्या	रुचाउनु
१५४१	यस्तेरी	यस्तरी	१५७६	रेट्न्या	रेट्नु
१५४२	यस्ताइ	यस्तै	१५७७	रेहै	रैछ
१५४३	यसेरी	यसरी	१५७८	रैथान्या	रैथाने
१५४४	यसा	यसो	१५७९	रोट्यापिङ	रोटेपिङ्
१५४५	यइपाली	यसपाली	१५८०	रोजा	व्रत
१५४६	यइकि	यो कि	१५८१	रोया	रोयो
१५४७	यइका	यसको	१५८२	रोइताइन	रुन्न
१५४८	यइकुन	यसलाई	१५८३	रंगाइसका	रंगाएको
१५४९	यथ	यता	१५८४	रंगाया	रंगायो
१५५०	यथउथ	यताउता	१५८५	रंगाया	रंगाएछ
१५५१	याँबणी	यहाँबाट	१५८६	रंगाउँतैइ	रंगाउँदै
१५५२	यानी	तेइस	१५८७	रंगाउताई	रंगाउँछ
१५५३	यिनकुन	यिनलाई	१५८८	ल्याम्	ले न
१५५४	यैवडी	यहींबाट	१५८९	ल्याप्च्या	ल्याप्चे
१५५५	रल्लिन्या	रल्लिनु	१५९०	ल्याके	ल्याएका
१५५६	रखिआका	राख्दैआएको	१५९१	ल्याहोस्	ल्याउनुहोस् न
१५५७	रउताई	रुन्छ	१५९२	लङगणा	लंगडो
१५५८	रतुन्जति	सजीवन	१५९३	लजाउन्या	लजाउनु
१५५९	रहन्था	रहन्थ्यो	१५९४	लक्णे	दाउरा
१५६०	रहति	रहन्छ	१५९५	लगड	सेलरोटी
१५६१	रहतेनु	रहदैन	१५९६	लगायत	लगायत
१५६२	राडी	राँडी	१५९७	लामपुच्छ्या	लामपुच्छे
१५६३	रामेणी	राम्ररी	१५९८	लाम्कान्या	लाम्काने
१५६४	राम्डरी	राम्ररी	१५९९	लामखुट्या	लामखुट्टे
१५६५	राम्डा	राम्रा	१६००	लाँच्या	लाँचे
१५६६	राई	रायो	१६०१	लालपात्य	लालपाते

१६०२	लाइराउँ	लगाएको छु
१६०३	लाइराही	लागिरहेको
१६०४	लाउँन्थे	लाउँथे
१६०५	लाउतेई	लगाउँछे
१६०६	लाउती	लाउनुहुन्छ
१६०७	लागीराई	लागेको छ
१६०८	लाग्ताई	लाग्छ
१६०९	लाग्ताइन	लाग्दैन
१६१०	लाग्गी	लाग्ला
१६११	लिस्न्या	लिस्नु
१६१२	लिन्या	लिने
१६१३	लिइन्या	लिइन्छ
१६१४	लिखुऱ्या	लिखुरे
१६१५	लीओ	लिनुहोस्
१६१६	लीगेन	लगेन
१६१७	लुडा	लुँडो
१६१८	लुकाउन्या	छिपाउनु
१६१९	लेखितेइ	लेखिन्छ
१६२०	लेखिताइ	लेखिन्छ
१६२१	लेख्दीहाला	लखिदिहालैँ
१६२२	लेखुन	लेख्न
१६२३	लेख्नाभएका	लेख्नुभएको
१६२४	लेख्तेनु	लेख्दैन
१६२५	लोपार्न्या	लोपार्नु
१६२६	लोग्न्या	लोग्ने
१६२७	लोखर्‍या	लोखर्के
१६२८	व्युझाउन्या	जगाउनु
१६२९	वसेके	वसेका
१६३०	वर्साउन्या	वर्साउने
१६३१	वण	वर
१६३२	वफात	निधन
१६३३	वडि	वाट
१६३४	वन्तिहेइ	बन्नेछ
१६३५	वल्किया	वल्कियो
१६३६	वचुन्था	वच्थ्यो
१६३७	वचुन्था	वच्ने थियो
१६३८	वच्ताई	बच्छ
१६३९	वक्ला	वाक्लो
१६४०	वगुन	वग्न
१६४१	वाडी	वारी
१६४२	वाँ	वहाँ
	वालवच्चेहरू	वालवच्चाहरू
१६४३	कुन	लाई
१६४४	विराले	विरालो
१६४५	विर्सेका	विर्सेको
१६४६	विर्सितेई	विर्सदै
१६४७	विताउन्या	विताउने
१६४८	वेर्ने	विरुवा
१६४९	वैलिताई	वैलिन्छ
१६५०	वोलितेई	वोलिन्छ
१६५१	वोल्तेनन्	वोल्थेनन्
१६५२	वोल्था	वोल्थ्यो
१६५३	शकिकी	वास्तविक
१६५४	स्वीकारन्या	स्वीकार्ने
१६५५	सस्दा	प्रार्थना
१६५६	सण्देश	सन्देश
१६५७	सबैकुन	सबैलाई
१६५८	सबुई	सबै
१६५९	सदस्यहेरु	सदस्यहरू
१६६०	सन्च	सञ्चो
१६६१	सन्का	सन्काहा
१६६२	सजीलाइसंग	सजिलैसंग
१६६३	सजिल्यै	सजिलै
१६६४	सप्रिताई	सप्रिन्छ
१६६५	सकिखण्ड	सक्खरखण्ड
१६६६	सकिताइ	सकिन्छ
१६६७	सलाम	नमस्कार
१६६८	सलाम	प्रणाम
१६६९	सच्चाइदिन्या	सच्चाइदिने
१६७०	सक्कीन्या	सकिने
१६७१	सक्ताई	सक्छ

१६७२	सक्ती	सक्छ
१६७३	सतर	गुप्तांग
१६७४	सताया	सतायो
१६७५	सधुइ	निरन्तर
१६७६	साँड्या	साँडे
१६७७	सामुन्य	सामुन्ने
१६७८	साक्षी	गवाही
१६७९	सापण्या	विपना
१६८०	सानियाँ	सानी आमा
१६८१	सातपत्र्या	सातपत्रे
१६८२	साथीसी	साथीसंग
१६८३	सिन्यानून	सिरेनून
१६८४	सिदे	सिधा
१६८५	सिर्नी	प्रसाद
१६८६	सिल	सिलौटो
१६८७	सिलाउन्या	सिलाउने
१६८८	सिउणी	सिहुँडी
१६८९	सिकेनु	सिकेन
१६९०	सिकाया	सिकायो
१६९१	सिकाइरिही	सिकाइरहेको छ
१६९२	सिकाउँताइ	सिकाउँछ
१६९३	सिकाउताई	सिकाउँछ
१६९४	सिकुन	सिक्न
१६९५	सुरकल्या	सुर दिने
१६९६	सुरुई	गायो
१६९७	सुनेके	सुनेका
१६९८	सुनाउन्या	घोषणा
१६९९	सुनाउन्थे	सुनाउँथे
१७००	सुन्नत	असल
१७०१	सुवा	सुगा
१७०२	सुरिला	सुरिलो
१७०३	सुन्निएके	सुन्निएको
१७०४	सुल्टा	सुल्टो
१७०५	सुइना	सपना
१७०६	सुकुन	सुक्न
१७०७	सुक्यानाश	सुकाउरो
१७०८	सुताइ	सुत्नुभो
१७०९	सुत्क्यारी	सुत्केरी
१७१०	सुत्तेई	सुत्दै
१७११	सुत्ताइन	सुत्दिन
१७१२	सुत्ती	सुत्छ
१७१३	सूठा	सूठो
१७१४	सूई	खई (खिया)
१७१५	सोझा	सोझो
१७१६	सोच्न्या	सोच्ने
१७१७	सोध्न्या	पछ्नु
१७१८	सौंगा	साँगुरो
१७१९	सौडा	सँघुरो

४. नेपालीसँग मिल्ने मियाँ भाषाका प्रचलित शब्दहरू

१	अँजुली	३६	अङ्गडंग	७१	उपयोगी
२	अर्चल	३७	अंगार	७२	उपकार
३	अचार	३८	अङ्गाला	७३	उत्तिन्खेर
४	आँखीभौं	३९	इमान	७४	ऊ
५	आँख्ला	४०	इनार	७५	ऊन
६	आन्दोलन	४१	इन्कार	७६	उलङ्घन
७	आर्जन	४२	इस्तिरी	७७	उल्टी
८	आङ्कन	४३	इतिहास	७८	उल्लेख
९	आवाज	४४	इलाका	७९	उल्लीविल्ली
१०	आवश्यकता	४५	इच्छा	८०	उल्था
११	आफ्नी	४६	इत्यादि	८१	एवं
१२	आसिक	४७	इखालु	८२	एकै
१३	आटिँली	४८	इशारा	८३	एकदम
१४	आखिर	४९	उत्तर	८४	एकदमै
१५	आलु	५०	उत्तम	८५	एकदमै
१६	असमर्थता	५१	उत्तानू	८६	एउटा
१७	आइतबार	५२	उत्तीस	८७	एरात्तै
१८	आत्तुरी	५३	उच्च	८८	ऐरो
१९	आक्रमण	५४	उकाला	८९	ऐना
२०	ओठ	५५	उत्साह	९०	ऐजेरु
२१	ओदान	५६	उत्पात	९१	ऐतिहासिक
२२	ओझेल	५७	उखु	९२	ऐया !
२३	ओर्लेका	५८	उखान	९३	क्रोध
२४	ओखर	५९	उकुसमुकुस	९४	कृपालु
२५	ओखल	६०	उद्देश्य	९५	कृत्रिम
२६	ओहो !	६१	उठाउन	९६	कृतज्ञता
२७	औंठी	६२	उर्बरा	९७	क्या
२८	औंला	६३	उब्जनी	९८	क्यारे
२९	औंली	६४	उँट	९९	क्यामरा
३०	औताउनु	६५	उन्नति	१००	क्यानु
३१	औधी	६६	उन्यू	१०१	कन्टकारी
३२	अंकमाल	६७	उर्जा	१०२	कछुवा
३३	अङग	६८	उपासना	१०३	कट्हर
३४	अंगुर	६९	उपाय	१०४	कुण्डल
३५	अङ्ग्रेजी	७०	उपनाम	१०५	कदर

१०६	कदापि
१०७	कब
१०८	कमसेकम
१०९	कम्बल
११०	कम्मर
१११	कमजोर
११२	करौती
११३	करु
११४	कस्तुरी
११५	कस्ता
११६	कसरी
११७	कसेरी
११८	कष्ट
११९	कक्षा
१२०	कवुल
१२१	कपूर
१२२	कपडा
१२३	कपास
१२४	कठिनाइ
१२५	कमिज
१२६	कमिला
१२७	कति
१२८	कहिले
१२९	कल्याणकारी
१३०	कर्तब्य
१३१	कथा
१३२	कार
१३३	कारण
१३४	काट्टो
१३५	काटे
१३६	काटाकाट
१३७	काटीकुटी
१३८	काटकुट
१३९	काठ
१४०	काढ्नु
१४१	काम
१४२	काम
१४३	काभ्रा
१४४	काँ
१४५	काँस
१४६	काँटछाँट
१४७	काँटा
१४८	काँध
१४९	काँध
१५०	काँहीकाँही
१५१	कान
१५२	कानु
१५३	कान्छा
१५४	कान्छी
१५५	कान्छीऔंली
१५६	काना
१५७	कानुन
१५८	कानुनी
१५९	कान्लो
१६०	काजु
१६१	काप
१६२	काफी
१६३	काफल
१६४	काटिनु
१६५	कान्ति
१६६	कापि
१६७	कालिमाटी
१६८	कालिज
१६९	कालिसिन्की
१७०	कालिगढ
१७१	काल
१७२	काले
१७३	काली
१७४	काई
१७५	कार्यभार
१७६	काईला
१७७	काईली
१७८	कायदा
१७९	काइना
१८०	काइली
१८१	काउली
१८२	काउकाउ
१८३	काउकुती
१८४	काका
१८५	काकी
१८६	काग
१८७	कागज
१८८	कागती
१८९	काख
१९०	काखी
१९१	काशी
१९२	किरण
१९३	किराना
१९४	किस्तावन्दी
१९५	किसान
१९६	किसानी
१९७	किसमिस
१९८	किटुवा
१९९	किम्बु
२००	किन
२०१	किनमेल
२०२	किनवेच
२०३	किपट
२०४	किसिम
२०५	किचिमिची
२०६	कित्ता
२०७	किताब
२०८	कित्ली
२०९	कीटाणु
२१०	कुँडा
२११	कुरेत
२१२	कुरौनी
२१३	कुरकुच्चे
२१४	कुरुवा
२१५	कुटुम्ब
२१६	कुटामारी

२१७	कुटाकुट	२५४	कौवा	२९१	खिल्ली
२१८	कुटपटि	२५५	ख्वाक्क	२९२	खिचडी
२१९	कुटी	२५६	खर्च	२९३	खित्का
२२०	कुटपिट	२५७	खच्चड	२९४	खीर
२२१	कुटुकुटु	२५८	खरबुजा	२९५	खीप
२२२	कुटुक्क	२५९	खराब	२९६	खूव
२२३	कुबुद्धि	२६०	खरानी	२९७	खुर
२२४	कुद्न्या	२६१	खराउ	२९८	खुर्र
२२५	कुमारपाठी	२६२	खसी	२९९	खुराक
२२६	कुमारी	२६३	खण्ड	३००	खुर्सानी
२२७	कुनै	२६४	खद्दर	३०१	खुर्सानी
२२८	कुना	२६५	खटन	३०२	खुड्किला
२२९	कुलच्छिन	२६६	खड्यौली	३०३	खुवी
२३०	कुल्ला	२६७	खडेरी	३०४	खुर्पा
२३१	कुलत	२६८	खडा	३०५	खुर्पानी
२३२	कुर्ची	२६९	खम्बा	३०६	खुर्पी
२३३	कुचुक्क	२७०	खोले	३०७	खुलस्त
२३४	कुकुर	२७१	खन्ती	३०८	खुकुरी
२३५	कुकाठ	२७२	खजे	३०९	खुशी
२३६	कुर्ताँ	२७३	खवर	३१०	खेप
२३७	कुख्यात	२७४	खवाइ	३११	खेल
२३८	कुर्था	२७५	खप्पर	३१२	खेलेस्
२३९	केराउ	२७६	खलाती	३१३	खेलौना
२४०	केरकार	२७७	खलवली	३१४	खेलाडी
२४१	केन्द्र	२७८	खलक	३१५	खेलाँची
२४२	केही	२७९	खयर	३१६	खेत
२४३	केशर	२८०	खर्क	३१७	खेतवारी
२४४	कैंची	२८१	खकार	३१८	खेती
२४५	कैदी	२८२	खास	३१९	खोर
२४६	कोर्रा	२८३	खासै	३२०	खोज
२४७	कोस	२८४	खाट	३२१	खोप
२४८	कोट	२८५	खाटा	३२२	खोलिएका
२४९	कोशिश	२८६	खान	३२३	खोल
२५०	कोइला	२८७	खानी	३२४	खोला
२५१	कोइली	२८८	खान्की	३२५	ग्रह
२५२	कौसी	२८९	खालि	३२६	गँजडी
२५३	कौडा	२९०	खात	३२७	गरुड

३२८ गणतन्त्र
३२९ गद्दर
३३० गड्वा
३३१ गद्गद
३३२ गम्छा
३३३ गर्मी
३३४ गमला
३३५ गोही
३३६ गन्जागोल
३३७ गन्जी
३३८ गन्ध
३३९ गज
३४० गजूर
३४१ गजा
३४२ गज्जव
३४३ गजक्क
३४४ गफडी
३४५ गरिराखेका
३४६ गणित
३४७ गर्मि
३४८ गति
३४९ गलैंचा
३५० गलुवा
३५१ गर्ल्यामगुर्लुम
३५२ गल्ती
३५३ गलगाँड
३५४ गया
३५५ ग्यास
३५६ गएकी
३५७ गधा
३५८ गहुँ
३५९ गहना
३६० गाड
३६१ गाँस
३६२ गाँठा
३६३ गाँड
३६४ गाना
३६५ गाजर
३६६ गाले
३६७ गाई
३६८ गाउ
३६९ गाउँ
३७० गाउँतिर
३७१ गाता
३७२ गाग्री
३७३ गाह्रौ
३७४ गिट्टी
३७५ गिद्ध
३७६ गिज्याउन्या
३७७ गिर्खा
३७८ गुराँस
३७९ गुरु
३८० गुणपाक
३८१ गुठी
३८२ गुदी
३८३ गुम्बा
३८४ गुन
३८५ गुन्द्री
३८६ गुन्द्रुक
३८७ गुनी
३८८ गुफा
३८९ गुनिउँ
३९० गुलिया
३९१ गुलेली
३९२ गुलाव
३९३ गुलाफ
३९४ गुइठा
३९५ गेरु
३९६ गेणगुणी
३९७ गैर
३९८ गैंडा
३९९ गैंची
४०० गोली
४०१ गोस्त
४०२ गोरु
४०३ गोठ
४०४ गोबर
४०५ गोजी
४०६ गोजी
४०७ गोप्य
४०८ गोलिगाठा
४०९ घ्यू
४१० घर
४११ घरेलु
४१२ घरमा
४१३ घर्रा
४१४ घरजम
४१५ घरवार
४१६ घरपैचा
४१७ घरपाला
४१८ घरधन्दा
४१९ घट्ट
४२० घण्टाघर
४२१ घण्टी
४२२ घणी
४२३ घटबढ
४२४ घटना
४२५ घमण्ड
४२६ घमासान
४२७ घत्रक्क
४२८ घत
४२९ घरधनी
४३० घाटा
४३१ घाम
४३२ घामपानी
४३३ घाँटी
४३४ घाउ
४३५ घाती
४३६ घाँस
४३७ घिन
४३८ घिउ

४३९ घुस
४४० घुटुक्क
४४१ घुम
४४२ घुमघाम
४४३ घुमफिर
४४४ घुम्ती
४४५ घुँडे
४४६ घुन
४४७ घुर्की
४४८ घेरा
४४९ घैया
४५० घोरल
४५१ घोडा
४५२ घोक्रा
४५३ च्यापु
४५४ च्याप्प
४५५ च्याउ
४५६ चरी
४५७ चरक्क
४५८ चरुवा
४५९ चञ्चल
४६० चटक्क
४६१ चङ्गुल
४६२ चङ्ख
४६३ चङ्डा
४६४ चम्सुर
४६५ चमेणा
४६६ चमेना
४६७ चमेली
४६८ चम्चा
४६९ चम्का
४७० चमत्कार
४७१ चन्दा
४७२ चन्दन
४७३ चना
४७४ चर्न्या
४७५ चप्पल
४७६ चर्पी
४७७ चरित्र
४७८ चलोस्
४७९ चलाख
४८० चलन
४८१ चल्लैँ
४८२ चर्चा
४८३ चकमन्नै
४८४ चर्का
४८५ चर्काचर्कि
४८६ चकचक
४८७ चतुर्भुज
४८८ चर्खा
४८९ चश्मा
४९० चाँदी
४९१ चाँप
४९२ चाट
४९३ चाडै
४९४ चावी
४९५ चाहि
४९६ चाचा
४९७ चाका
४९८ चाकाचुली
४९९ चाहे
५०० चिल
५०१ चिया
५०२ चित्त
५०३ चित्र
५०४ चित्तल
५०५ चिची
५०६ चितुवा
५०७ चिरा
५०८ चिराइतो
५०९ चिरफार
५१० चिसा
५११ चिठी
५१२ चिम्टा
५१३ चिम्म
५१४ चिम्पान्जी
५१५ चिनाजान
५१६ चिनापर्ची
५१७ चिनुन
५१८ चिनजान
५१९ चिनी
५२० चिन्तन
५२१ चिन्ह
५२२ चिज
५२३ चिरिच्याँट्ट
५२४ चिटिक्क
५२५ चूप
५२६ चुरोट
५२७ च्याउ
५२८ चुक
५२९ चुक्ता
५३० चुग्ली
५३१ चुम्बक
५३२ चुनौती
५३३ चुप
५३४ चुलैँसी
५३५ चुइयाँ
५३६ चेत
५३७ चारपाई
५३८ चोर
५३९ चोरऔंली
५४० चोब
५४१ चोटि
५४२ चोखा
५४३ चौँरी
५४४ चौबन्दी
५४५ चौपट
५४६ चौपाया
५४७ चौउन्न
५४८ चौकीदार
५४९ चंदन

५५० छ्यापी
५५१ छटपटी
५५२ छङ्गाछुर
५५३ छङछङ
५५४ छमछम
५५५ छकाउना
५५६ छक्क
५५७ छहारी
५५८ छावा
५५९ छापेर
५६० छापाखाना
५६१ छाता
५६२ छाती
५६३ छिचरो
५६४ छिरल्नु
५६५ छिरल्नु
५६६ छिट्टाई
५६७ छुरा
५६८ छुरी
५६९ छुसी
५७० छुट्टी
५७१ छुट्यानुन
५७२ छुट्कारा
५७३ छुवाछुत
५७४ छेरौटि
५७५ छेस्का
५७६ छेस्किनी
५७७ छेउ
५७८ छेकवार
५७९ छोरा
५८० छोरी
५८१ छोडेको
५८२ ज्यान
५८३ ज्यापु
५८४ ज्याला
५८५ ज्वाला
५८६ जर
५८७ जस्तासुकै
५८८ जरुरी
५८९ जरुवा
५९० जटा
५९१ जटामसी
५९२ जटावाल
५९३ जडान
५९४ जम्मा
५९५ जलप
५९६ जउ
५९७ जर्कटा
५९८ जक्खू
५९९ जतन
६०० जत्था
६०१ जग
६०२ जगर
६०३ जग्गा
६०४ जहर
६०५ जहाज
६०६ जथाभावी
६०७ जमान
६०८ जमाना
६०९ जमानी
६१० जमात
६११ जमुना
६१२ जमर्का
६१३ जम्काभेट
६१४ जनै
६१५ जन्म
६१६ जन्मभूमि
६१७ जना
६१८ जनाना
६१९ जनावर
६२० जनक
६२१ जन्त
६२२ जन्तु
६२३ जन्ती
६२४ जजमान
६२५ जव
६२६ जवान
६२७ जवाफ
६२८ जवर्जस्ती
६२९ जफत
६३० जरिवाना
६३१ जटिल
६३२ जमिन
६३३ जमिनदार
६३४ जतिसुकै
६३५ जल्पान
६३६ जान
६३७ जानाजान
६३८ जानुन
६३९ जानकार
६४० जानकारी
६४१ जालझेल
६४२ जाली
६४३ जाई
६४४ जायज
६४५ जाइफल
६४६ जाइपत्री
६४७ जामा
६४८ जाँ
६४९ जाँच
६५० जाती
६५१ जाग्राम
६५२ जागा
६५३ जागीर
६५४ जात्रा
६५५ जात
६५६ जातपात
६५७ जागीरमा
६५८ जीवन
६५९ जीरा
६६० जिराफ

६६१ जिज्ञासु
६६२ जिब्रे
६६३ जिद्दी
६६४ जिम्बू
६६५ जिम्मा
६६६ जिन
६६७ जिन्सी
६६८ जीवन्त
६६९ जीविका
६७० जीउनी
६७१ जिन्दगी
६७२ जिन्दगीमा
६७३ जिविका
६७४ जिल्ला
६७५ जिल्लाराम
६७६ जिउ
६७७ जित
६७८ जित्त्वा
६७९ जीन्दगी
६८० जुरेली
६८१ जुट
६८२ जुठा
६८३ जुनेली
६८४ जुनकिरी
६८५ जुवा
६८६ जुक्ति
६८७ जुलुङगो
६८८ जुल्फी
६८९ जुहारी
६९० जून
६९१ जूनकिरी
६९२ जेठ
६९३ जेठान
६९४ जेठानदिदी
६९५ जेठीमधु
६९६ जेठीमधु
६९७ जेब्रा
६९८ जेल
६९९ जेहेनदार
७०० जेथा
७०१ जेठी
७०२ जङ्गली
७०३ जैरे
७०४ जैघाँस
७०५ जंगल
७०६ जोर
७०७ जोसुकै
७०८ जोडसित
७०९ जोर्नी
७१० जोगिनी
७११ जोखिम
७१२ जोई
७१३ जोइल
७१४ जोत
७१५ जोताहा
७१६ जोखना
७१७ जोश
७१८ जौ
७१९ झट्केली
७२० झट्कार्न
७२१ झटपट
७२२ झमेला
७२३ झम्म
७२४ झमझम
७२५ झमक्क
७२६ झमक्क
७२७ झन्
७२८ झन्डै
७२९ झन्डा
७३० झन्झट
७३१ झर्ना
७३२ झनक्क
७३३ झपक्क
७३४ झट्टी
७३५ झारफुक
७३६ झाँट्ना
७३७ झाँक्रो
७३८ झाँक्री
७३९ झापाली
७४० झीर
७४१ झील
७४२ झिसमिस
७४३ झिंगा
७४४ झिमझिम
७४५ झिलिमिली
७४६ झिलिक्क
७४७ झिल्का
७४८ झुट
७४९ झुम्म
७५० झुर्मा
७५१ झुपडी
७५२ झुल
७५३ झुलुक्क
७५४ झुत्रो
७५५ झुस्त्याकिंणा
७५६ झुस
७५७ झुसी
७५८ झुरुम्म
७५९ झुट्टा
७६० झेल
७६१ झोलिलो
७६२ झोल
७६३ झोला
७६४ ट्याम्पू
७६५ टट्टी
७६६ टम्म
७६७ टन्टा
७६८ टन्टलापुर
७६९ टनाटन
७७० टन्कनु
७७१ टपक्क

७७२	टलक	८०९	टुक्रुक्क	८४६	डाँका
७७३	टलक्क	८१०	टुकी	८४७	डाली
७७४	टक	८११	टेबुल	८४८	डाह
७७५	टक्कर	८१२	टेवा	८४९	डिव्वा
७७६	टहटह	८१३	टेकेर	८५०	डिविया
७७७	टार	८१४	टोप	८५१	डिल
७७८	टारी	८१५	टोपी	८५२	डिका
७७९	टाण	८१६	टोली	८५३	डुङ्गा
७८०	टाट्नु	८१७	टोलतिर	८५४	डुबुल्की
७८१	टाढा	८१८	टोकरी	८५५	डुङगुर
७८२	टाङ	८१९	टौवा	८५६	डुम्री
७८३	टाँक	८२०	ठिटा	८५७	डुलुवा
७८४	टाँकी	८२१	ठिटी	८५८	डुकु
७८५	टाँगा	८२२	ठिङ्ग	८५९	डेली
७८६	टापू	८२३	ठिक्क	८६०	डोरेटो
७८७	टालटुल	८२४	ड्याङ	८६१	डोरी
७८८	टाई	८२५	ड्याम्म	८६२	डोब
७८९	टि-सर्ट	८२६	डर	८६३	डोविल्को
७९०	टि.भि.	८२७	डरछेरुवा	८६४	डोला
७९१	टिमुर	८२८	डसना	८६५	डस्नु
७९२	टिपोट	८२९	डढेलो	८६६	ढङ्ग
७९३	टिप्पणी	८३०	डब्बा	८६७	ढप
७९४	टिप्पन	८३१	डमरु	८६८	ढडिया
७९५	टिफिनबट्टा	८३२	डम्म	८६९	ढलिमली
७९६	टिलिक्क	८३३	डम्फु	८७०	ढकिया
७९७	टिलपिल	८३४	डङ्गुर	८७१	ढल
७९८	टुसाउनु	८३५	डल्ली	८७२	ढलोट
७९९	टुसुक्क	८३६	डकैती	८७३	ढलान
८००	टुंडाल	८३७	डकर्मी	८७४	ढलुवा
८०१	टुटी	८३८	डकार	८७५	ढक
८०२	टुना	८३९	डगमग	८७६	ढकना
८०३	टुनी	८४०	डण्डिफोर	८७७	ढक्की
८०४	टुन्याहा	८४१	डाँठ	८७८	ढाँक
८०५	टुप्पी	८४२	डाँडा	८७९	ढाडी
८०६	टुप्लुक्क	८४३	डाँडी	८८०	ढाल
८०७	टुलुटुलु	८४४	डाँडग्रे	८८१	ढाकछोप
८०८	टुक्रा	८४५	डाँफे	८८२	ढिपी

८८३	ढिक्की	९२०	तर्जुमा	९५७	तित्रा
८८४	ढुङ्डा	९२१	तपस्वी	९५८	तित्रा
८८५	ढुङ्ग्री	९२२	तपस्या	९५९	तिता
८८६	ढुवानी	९२३	तर्फ	९६०	तितौरा
८८७	ढुकुर	९२४	तरिका	९६१	तिर्खा
८८८	ढोलक	९२५	तकिया	९६२	तुरुन्तै
८८९	ढोई	९२६	तलब	९६३	तुजुक
८९०	ढोका	९२७	तलाउ	९६४	तुवाला
८९१	ढोग	९२८	तलुवा	९६५	तुच्छा
८९२	त्यसकारण	९२९	तयार	९६६	तेजाव
८९३	त्यो	९३०	तक्मा	९६७	तेजपात
८९४	त्यो पछि	९३१	तत्व	९६८	तेजपत्ता
८९५	तलतल	९३२	तत्कालीन	९६९	तेल
८९६	त	९३३	तगदिर	९७०	तेह्र
८९७	तर	९३४	तह	९७१	तोरण
८९८	तरेली	९३५	तथ्य	९७२	तोरी
८९९	तरबार	९३६	तथ्याङ्क	९७३	तोस्रो
९००	तरबुजा	९३७	तारा	९७४	तोणी
९०१	तरङ्ग	९३८	तारावाजी	९७५	तोला
९०२	तराजु	९३९	ताम्रापत्र	९७६	तौल
९०३	तराइ	९४०	तामा	९७७	थप
९०४	तरल	९४१	तारिफ	९७८	थल
९०५	तरकारी	९४२	तारिख	९७९	थैली
९०६	तरखर	९४३	तालिम	९८०	द्रव्यपिचास
९०७	तसाला	९४४	ताल	९८१	दर
९०८	तरुण	९४५	तालु	९८२	दराज
९०९	तरुणी	९४६	ताली	९८३	दरी
९१०	तरुल	९४७	तागत	९८४	दस्तुर
९११	तडकभडक	९४८	तीन	९८५	दण्ड
९१२	तबला	९४९	तीर्थ	९८६	दङ्दास
९१३	तमसुक	९५०	तीर्थयात्री	९८७	दर्बार
९१४	तमाखु	९५१	त्रिवेणी	९८८	दर्द
९१५	तन	९५२	त्रिफला	९८९	दमाई
९१६	तन्दुरुस्त	९५३	तिरस्कृत	९९०	दमाहा
९१७	तन्ना	९५४	तिर्सना	९९१	दमन
९१८	तनक्क	९५५	तिल	९९२	दम्पती
९१९	तन्खा	९५६	तिलरी	९९३	दमकल

९९४ दनदन
९९५ दनक
९९६ दन्कर्नु
९९७ दन्त
९९८ दन्तहर्ष
९९९ दर्जन
१००० दवाइ
१००१ दक्षिण
१००२ दलिन
१००३ दलित
१००४ दतिउन
१००५ दयावान
१००६ दयालु
१००७ दयनीय
१००८ दर्खास्त
१००९ दही
१०१० दर्शक
१०११ दशा
१०१२ दशौं
१०१३ थाली
१०१४ थाहा
१०१५ दास
१०१६ दादुरा
१०१७ दामी
१०१८ दाँइँ
१०१९ दाँत
१०२० दान
१०२१ दाना
१०२२ दानी
१०२३ दाजु
१०२४ दावी
१०२५ दाप
१०२६ दारिम
१०२७ दालचिनी
१०२८ दाउ
१०२९ दाह्री
१०३० दीर्घजीवी
१०३१ दीर्घायू
१०३२ थुप्रा
१०३३ दुरुस्त
१०३४ दुर्घटना
१०३५ दुब्ला
१०३६ दुम्सी
१०३७ दुर्मति
१०३८ दुर्भाग्य
१०३९ दुष्ट
१०४० दुर्वचन
१०४१ दुवै
१०४२ दुर्व्यवहार
१०४३ दुनिया
१०४४ दुषित
१०४५ दुविधा
१०४६ दुखित
१०४७ दु:ख
१०४८ दु:खदायी
१०४९ दुर्लभ
१०५० दुला
१०५१ दुई
१०५२ दुकान
१०५३ दुत
१०५४ दुर्गम
१०५५ दुर्गन्ध
१०५६ दुर्गन्धि
१०५७ दुर्गति
१०५८ दुखाइ
१०५९ दुखी
१०६० दुख्यो
१०६१ दुहुनो
१०६२ दुश्मन
१०६३ दूध
१०६४ दूधदानी
१०६५ दूधकटुवा
१०६६ दूधशाला
१०६७ देवर
१०६८ देव्रे
१०६९ देवदूत
१०७० देवदारु
१०७१ देवलोक
१०७२ देउरानी
१०७३ देउता
१०७४ देखभेट
१०७५ देखादेख
१०७६ देखावटी
१०७७ देखासिकी
१०७८ देशमा
१०७९ देशभक्त
१०८० देशी
१०८१ दोस्ती
१०८२ दोस्रो
१०८३ दोसाँध
१०८४ दोसल्ला
१०८५ दोडधुप
१०८६ दोबान
१०८७ दोमन
१०८८ दोष
१०८९ दोधार
१०९० दौरा
१०९१ दौंतरी
१०९२ ध्वस्त
१०९३ ध्वासा
१०९४ ध्वाँस
१०९५ ध्वनी
१०९६ ध्वजा
१०९७ धव्वा
१०९८ ध्यान
१०९९ धड्कन
११०० धर्म
११०१ धर्मपत्नी
११०२ धर्मा
११०३ धर्मात्मा
११०४ धमाधम

११०५	धमनी	११४२	धोवी	११७९	नपाए
११०६	धम्की	११४३	धोविनी	११८०	नरिवल
११०७	धन	११४४	धोइयोस्	११८१	नतिजा
११०८	धनु	११४५	धोका	११८२	नल
११०९	धनसार	११४६	धोती	११८३	नली
१११०	धन्दा	११४७	धौधौ	११८४	नलीहाड
११११	धनुष्टङकार	११४८	न्याय	११८५	नयाँ
१११२	धनवान	११४९	न्यायाधिस	११८६	नयी
१११३	धनफुकुवा	११५०	न्यायालय	११८७	नत्र
१११४	धनी	११५१	न्याउरी	११८८	नक्सा
१११५	धन्यवाद	११५२	न्याउली	११८९	नकचरा
१११६	धपक्कै	११५३	नर	११९०	नक्कल
१११७	धमिरा	११५४	नरम	११९१	नक्कली
१११८	धमिला	११५५	नरोए	११९२	नगद
१११९	धनियाँ	११५६	नराम्रा	११९३	नगए
११२०	धत्तेरी	११५७	नरसिंगा	११९४	नखाए
११२१	धारा	११५८	नसा	११९५	नहर
११२२	धामा	११५९	नसपाती	११९६	नशे
११२३	धाँजा	११६०	नघाउन्या	११९७	नशालु
११२४	धाँधली	११६१	नङ	११९८	नारी
११२५	धान	११६२	नबसे	११९९	नास्पाती
११२६	धारिला	११६३	नङ्सिरी	१२००	नाणी
११२७	धार्मिक	११६४	नदी	१२०१	नाट्यशाला
११२८	धित	११६५	नम्र	१२०२	नाटीकुटी
११२९	धरौटी	११६६	नमुना	१२०३	नाठा
११३०	धुरी	११६७	नमजा	१२०४	नाडी
११३१	धुरधुरी	११६८	नभइ	१२०५	नाङ्ला
११३२	धुरुक्क	११६९	नजर	१२०६	नाङ्गा
११३३	ध्रुवतारा	११७०	नजरबन्द	१२०७	नामर्द
११३४	धुँइपताल	११७१	नजाती	१२०८	नाम्ला
११३५	धुपी	११७२	नजीक	१२०९	नानीझार
११३६	दुधिला	११७३	नष्ट	१२१०	नाजवाफ
११३७	धुल्याहा	११७४	नवुझी	१२११	नाजुक
११३८	धुकधुकी	११७५	नवीन	१२१२	नावालक
११३९	धूम्रपान	११७६	नवीकरण	१२१३	नाप
११४०	धूप	११७७	नवयुवक	१२१४	नापा
११४१	धेरै	११७८	नपुंसक	१२१५	नापाक

१२१६ नापी
१२१७ नाफा
१२१८ नास्तिक
१२१९ नाभि
१२२० नालिश
१२२१ नाति
१२२२ नातिनी
१२२३ नाली
१२२४ नालीवेली
१२२५ नाउँ
१२२६ नाच
१२२७ नाचघर
१२२८ नाचगान
१२२९ नाक
१२३० नाका
१२३१ नाकाबन्दी
१२३२ नाता
१२३३ नाताकत
१२३४ नातागोता
१२३५ नाग
१२३६ नागेश्वर
१२३७ नागबेली
१२३८ नागरिक
१२३९ नि
१२४० निरोगी
१२४१ निराकरण
१२४२ निराश
१२४३ निस्सा
१२४४ निस्ता
१२४५ निसंदेह
१२४६ निंद
१२४७ निर्णय
१२४८ निर्घात
१२४९ निठुरी
१२५० निडर
१२५१ निब्वा
१२५२ निद
१२५३ निदार
१२५४ निर्दोष
१२५५ निदाउरा
१२५६ निर्मूल
१२५७ निम्सरा
१२५८ निर्मुल
१२५९ निम्बू
१२६० निमारो
१२६१ निर्माता
१२६२ निमन्त्रणा
१२६३ निम्त्याउन
१२६४ निर्भर
१२६५ निन्दा
१२६६ निजु
१२६७ निर्जन
१२६८ निजी
१२६९ निष्पट्ट
१२७० निवेदन
१२७१ निवेदक
१२७२ निवास
१२७३ निवासी
१२७४ निर्वाह
१२७५ निर्जिव
१२७६ निर्विरोध
१२७७ निश्चित
१२७८ निःस्वार्थ
१२७९ निःसन्तान
१२८० निःशुल्क
१२८१ निलम्बन
१२८२ निला
१२८३ निलाडाम
१२८४ निलाम्मै
१२८५ नियम
१२८६ नियोजन
१२८७ नियमित
१२८८ नियत
१२८९ निउ
१२९० निउरा
१२९१ निउता
१२९२ निकै
१२९३ निकट
१२९४ निका
१२९५ निकासा
१२९६ निकाला
१२९७ निक्खर
१२९८ निगाला
१२९९ निर्धन
१३०० निर्धक्क
१३०१ निधा
१३०२ निधार
१३०३ निर्धा
१३०४ निश्छल
१३०५ निशुल्क
१३०६ निश्चल
१३०७ नीद
१३०८ नीम
१३०९ नीति
१३१० नीलोतुथो
१३११ नीलगाई
१३१२ नीच
१३१३ नुङग्रा
१३१४ नून
१३१५ नूनचुक
१३१६ नूनतेल
१३१७ न्यून
१३१८ नेटा
१३१९ नेपाल
१३२० नेपाली
१३२१ नेल
१३२२ नेता
१३२३ नैनी
१३२४ नैतिक
१३२५ नोट
१३२६ नोकर

१३२७ नोकरी
१३२८ नोक्सान
१३२९ नौटंगी
१३३० नौमी
१३३१ नौनी
१३३२ नौला
१३३३ नौला
१३३४ नौगेणी
१३३५ नौरंगी
१३३६ पश्चाताप
१३३७ पँदेल
१३३८ पाँजा
१३३९ पाँचऔंले
१३४० पाँगा
१३४१ प्वाँख
१३४२ प्यार
१३४३ प्यारा
१३४४ प्यारप्यारे
१३४५ प्यारी
१३४६ प्याट्टै
१३४७ प्याज
१३४८ प्याजी
१३४९ प्याउली
१३५० प्याच्चै
१३५१ प्लास्टिक
१३५२ परराष्ट्र
१३५३ परस्पर
१३५४ परस्त्री
१३५५ परेवा
१३५६ परेली
१३५७ परंपरा
१३५८ परदेश
१३५९ परदेशी
१३६० परमेश्वर
१३६१ परम्परा
१३६२ परा
१३६३ परार
१३६४ परास्त
१३६५ परोठा
१३६६ परोपकार
१३६७ परोपकारी
१३६८ पर्रा
१३६९ पराघौं
१३७० परामर्श
१३७१ पराजय
१३७२ परावर्तन
१३७३ परापूर्व
१३७४ पराजित
१३७५ पराल
१३७६ परजीवी
१३७७ परवर
१३७८ परवाह
१३७९ परतिर
१३८० परचक्री
१३८१ परका
१३८२ पसारा
१३८३ पसल
१३८४ पञ्चायत
१३८५ पट्टी
१३८६ पछाडि
१३८७ पछुवा
१३८८ पछुता
१३८९ पट्यार
१३९० पटबाँजा
१३९१ पटापट
१३९२ पटक
१३९३ पटका
१३९४ पटुका
१३९५ पटुकी
१३९६ पटक्क
१३९७ पठनपाठन
१३९८ पडाइ
१३९९ पढाइ
१४०० पढाइ
१४०१ पढुन
१४०२ पद
१४०३ पदम
१४०४ पदमचाल
१४०५ पदोन्नति
१४०६ पर्दा
१४०७ पर्दाफास
१४०८ पदाधिकार
१४०९ पदाधिकारी
१४१० पदार्थ
१४११ पदवी
१४१२ पदपूर्ति
१४१३ पदच्यूत
१४१४ पदत्याग
१४१५ पम्फा
१४१६ पन्छी
१४१७ पन्ध्र
१४१८ पक्षघात
१४१९ पक्षपात
१४२० पक्षी
१४२१ पक्षीशाला
१४२२ पर्व
१४२३ पर्वाह
१४२४ परिणाम
१४२५ परिमाण
१४२६ परिमार्जन
१४२७ परिभाषा
१४२८ परिवार
१४२९ परिवन्ध
१४३० परिवर्तन
१४३१ परिपञ्च
१४३२ परिपाटी
१४३३ परिपक्का
१४३४ परियोजना
१४३५ परिक्रमा
१४३६ परिचर
१४३७ परिचय

१४३८ परिकार
१४३९ परित्याग
१४४० पस्मिना
१४४१ पसिना
१४४२ पट्टि
१४४३ पण्डित
१४४४ पछि
१४४५ पछिल्तिर
१४४६ पछिल्ला
१४४७ पवित्र
१४४८ पत्रिका
१४४९ पति
१४५० पतिब्रत
१४५१ पहिरा
१४५२ पहिरन
१४५३ पहिला
१४५४ पहिचान
१४५५ पश्चिम
१४५६ पश्चिमी
१४५७ पल
१४५८ पल्ट
१४५९ पल्टेर
१४६० पल्टन
१४६१ पलङ
१४६२ पलाँस
१४६३ पलाश
१४६४ पल्ला
१४६५ पल्याकपुलुक
१४६६ पयर
१४६७ पर्यटक
१४६८ पर्याप्त
१४६९ पइला
१४७० पत्र
१४७१ पत्ता
१४७२ पत्राचार
१४७३ पत्रमित्र
१४७४ पक्राउ
१४७५ पत्रकार
१४७६ पर्चा
१४७७ पक्के
१४७८ पक्का
१४७९ पतेरा
१४८० पतझर
१४८१ पताल
१४८२ पताका
१४८३ पतन
१४८४ पतना
१४८५ पत्नी
१४८६ पत्नीब्रत
१४८७ पर्ती
१४८८ पत्ला
१४८९ पत्ला
१४९० पत्यार
१४९१ पत्थर
१४९२ पत्थरी
१४९३ पत्थरकोइला
१४९४ पत्थरिला
१४९५ पखेरा
१४९६ पखेटा
१४९७ पर्खाल
१४९८ पखाला
१४९९ पधेरा
१५०० पधेर्नी
१५०१ पहेंला
१५०२ पहाड
१५०३ पहाडी
१५०४ पहल
१५०५ पहलमान
१५०६ पथ
१५०७ पशु
१५०८ पशुपति
१५०९ पारदर्शी
१५१० पारा
१५११ पारवुणा
१५१२ पारी
१५१३ पारखी
१५१४ पासा
१५१५ पासुलो
१५१६ पाछा
१५१७ पाट
१५१८ पाटा
१५१९ पाटी
१५२० पाटुल्याते
१५२१ पाठ
१५२२ पाठा
१५२३ पाठी
१५२४ पाठशाला
१५२५ पाडा
१५२६ पाडी
१५२७ पाङ्ग्रा
१५२८ पाङ्ग्रा
१५२९ पान
१५३० पानी
१५३१ पानीअमला
१५३२ पाप
१५३३ पाप्रा
१५३४ पापड
१५३५ पापा
१५३६ पापी
१५३७ पारि
१५३८ पारिश्रमिक
१५३९ पारिजात
१५४० पारिवारिक
१५४१ पालि
१५४२ पाल
१५४३ पालुङ्गा
१५४४ पालन
१५४५ पालना
१५४६ पालनपोषण
१५४७ पालनहार
१५४८ पालुवा

१५४९ पाली
१५५० पाइन
१५५१ पाइन्ट
१५५२ पाइजामा
१५५३ पाइल
१५५४ पाइला
१५५५ पाइएन
१५५६ पाइएला
१५५७ पाइक
१५५८ पाइखाना
१५५९ पाए
१५६० पाउरोटी
१५६१ पाउन
१५६२ पाउना
१५६३ पाउजु
१५६४ पात्र
१५६५ पाचक
१५६६ पाका
१५६७ पात
१५६८ पाती
१५६९ पातला
१५७० पागल
१५७१ पागलखाना
१५७२ पाखण्डी
१५७३ पाखा
१५७४ पाखी
१५७५ पाहाडी
१५७६ पाथी
१५७७ पुत्ला
१५७८ पी
१५७९ पीप
१५८० पीपल
१५८१ पिरा
१५८२ पिराहा
१५८३ पिसाव
१५८४ पिसावघर
१५८५ पिसावखाना
१५८६ पिसाप
१५८७ प्रिय
१५८८ पिछा
१५८९ पिट्का
१५९० पिटाइ
१५९१ पिटाई
१५९२ पिठ
१५९३ पिठ्यू
१५९४ पिठा
१५९५ पिडा
१५९६ पिडुला
१५९७ पिङ
१५९८ पिँडी
१५९९ पिँनालु
१६०० पिँध
१६०१ पिना
१६०२ पिनास
१६०३ पिजडा
१६०४ पिप
१६०५ पिप्रा
१६०६ पिपल
१६०७ पिप्ला
१६०८ पिल्सिनु
१६०९ पिला
१६१० पिलन्धरे
१६११ पिलपिल
१६१२ पिलपिलाउँदो
१६१३ पिउरी
१६१४ पित्तल
१६१५ पित्तथैली
१६१६ पिचास
१६१७ पिर्का
१६१८ पितल
१६१९ पुकार
१६२० पुरस्कृत
१६२१ पुरस्कार
१६२२ पुरेत
१६२३ पुराण
१६२४ पुस्ता
१६२५ पुस्तौं
१६२६ पुस्तक
१६२७ पुस्तकालय
१६२८ पुस
१६२९ पुसाजु
१६३० पुरुष
१६३१ पुछार
१६३२ पुठा
१६३३ पुडेको
१६३४ पुर्नर्जीवन
१६३५ पुनर्जागरण
१६३६ पुनर्मिलन
१६३७ पुनः
१६३८ पुजा
१६३९ पुजारी
१६४० पुष्ट
१६४१ पुरि
१६४२ पुरिया
१६४३ पुदिना
१६४४ पुलिस
१६४५ पुलिङ्ग
१६४६ पुर्लुक्क
१६४७ पुलुक्क
१६४८ पुतली
१६४९ पुगनपुग
१६५० पुर्खा
१६५१ पूरा
१६५२ पूर्ण
१६५३ पूँजी
१६५४ पूँजीवाल
१६५५ पूँजीपति
१६५६ पूजारी
१६५७ पूजापाठ
१६५८ पूजाकोठा
१६५९ पूजनीय

१६६० पूर्व
१६६१ पूर्वकालमा
१६६२ पूर्वीय
१६६३ पूर्णिमा
१६६४ पूर्ति
१६६५ पेट
१६६६ पेटमारा
१६६७ पेटाही
१६६८ पेटी
१६६९ पेटीघर
१६७० पेटीकोट
१६७१ पेन्टी
१६७२ पेवा
१६७३ पेच
१६७४ पेचकस
१६७५ पेश
१६७६ पैसे
१६७७ पैदा
१६७८ पैदल
१६७९ पैयुँ
१६८० पैचाँ
१६८१ पैतृक
१६८२ पैताला
१६८३ पो
१६८४ पोटी
१६८५ पोटिला
१६८६ पोषिलो
१६८७ पोल
१६८८ पोल्टा
१६८९ पोइ
१६९० पोका
१६९१ पोखरी
१६९२ पोहर
१६९३ पोथी
१६९४ पोशाक
१६९५ पौंजा
१६९६ पौडी
१६९७ पौँठेजोरी
१६९८ पौने
१६९९ पौवा
१७०० पौष्टिक
१७०१ पृथ्वी
१७०२ प्रेरणा
१७०३ प्रेमिका
१७०४ पंजा
१७०५ पंक्ति
१७०६ पंचरत्न
१७०७ पंचमी
१७०८ पंचकन्या
१७०९ पंखा
१७१० पृथ्वी
१७११ प्रस्तुत
१७१२ प्रसङ्ग
१७१३ प्रसार
१७१४ प्रसन्न
१७१५ प्रणाली
१७१६ प्रदेश
१७१७ प्रदान
१७१८ प्रदुषण
१७१९ प्रमाण
१७२० प्रमाणित
१७२१ प्रमुख
१७२२ प्रभावित
१७२३ प्रारम्भ
१७२४ प्राणी
१७२५ प्राप्त
१७२६ प्रायः
१७२७ प्राचीन
१७२८ प्राकृतिक
१७२९ प्रजा
१७३० प्रजातन्त्र
१७३१ प्रवेश
१७३२ प्रवन्ध
१७३३ प्रवचन
१७३४ प्रफुल्ल
१७३५ प्रविधि
१७३६ प्रीति
१७३७ प्रतिरोध
१७३८ प्रतिरक्षा
१७३९ प्रतिस्पर्धा
१७४० प्रतिज्ञा
१७४१ प्रतिद्वन्द्वी
१७४२ प्रतिबद्ध
१७४३ प्रतिबन्धित
१७४४ प्रतिमा
१७४५ प्रतिभा
१७४६ प्रतिभावान
१७४७ प्रतिक्षण
१७४८ प्रतिवेदन
१७४९ प्रतिवन्ध
१७५० प्रतिपदा
१७५१ प्रतिपक्ष
१७५२ प्रतिफल
१७५३ प्रतिनिधि
१७५४ प्रतिलिपि
१७५५ प्रतिक्रिया
१७५६ प्रतियोगिता
१७५७ प्रतिकूल
१७५८ प्रतिशोध
१७५९ प्रतिशत
१७६० प्रलोभन
१७६१ प्रयास
१७६२ प्रयोग
१७६३ प्रयत्न
१७६४ प्रचार
१७६५ प्रचारक
१७६६ प्रचलित
१७६७ प्रचलन
१७६८ प्रकृति
१७६९ प्रकट
१७७० प्रकोप

१७७१	प्रकाशित
१७७२	प्रत्येक
१७७३	प्रगतिशील
१७७४	प्रख्यात
१७७५	प्रधान
१७७६	प्रधानसेनापति
१७७७	प्रधानमन्त्री
१७७८	प्रधानाध्यापक
१७७९	प्रहर
१७८०	प्रहरी
१७८१	प्रशस्तै
१७८२	प्रशंसा
१७८३	प्रश्न
१७८४	प्रश्नोत्तर
१७८५	प्रशन्न
१७८६	प्रेसरककुर
१७८७	प्रेम
१७८८	प्रेत
१७८९	प्रोत्साहन
१७९०	फ्रक
१७९१	फँडानी
१७९२	फ्याङ्ला
१७९३	फ्याउडा
१७९४	फ्यात्ला
१७९५	फरार
१७९६	फराकिला
१७९७	फरक
१७९८	फस्को
१७९९	फसेल
१८००	फसाद
१८०१	फर्सी
१८०२	फट्यांरा
१८०३	फट्का
१८०४	फट्कीरी
१८०५	फटेङरो
१८०६	फटाहा
१८०७	फर्मा
१८०८	फन्दा
१८०९	फन्केका
१८१०	फन्का
१८११	फनक्कै
१८१२	फजुल
१८१३	फरिया
१८१४	फकिर
१८१५	फल
१८१६	फलेक
१८१७	फलैंचा
१८१८	फलानु
१८१९	फलफूल
१८२०	फर्या
१८२१	फर्का
१८२२	फर्काउनु
१८२३	फलिफाप
१८२४	फाँट
१८२५	फाँडा
१८२६	फाँडो
१८२७	फजित
१८२८	फारो
१८२९	फासफुस
१८३०	फाटा
१८३१	फाटोस्
१८३२	फापर
१८३३	फाली
१८३४	फाल्तु
१८३५	फाइदा
१८३६	फाइफुट्टी
१८३७	फिरन्ता
१८३८	फिस्टा
१८३९	फिटफिटी
१८४०	फिर्फिरे
१८४१	फिलिङ्गा
१८४२	फिलिम
१८४३	फिला
१८४४	फिया
१८४५	फित्ता
१८४६	फिक्री
१८४७	फिक्का
१८४८	फिर्ता
१८४९	फितलो
१८५०	फूपा
१८५१	फुरफुर
१८५२	फूलदान
१८५३	फूली
१८५४	फुर्सत
१८५५	फुस्रा
१८५६	फुरुङ्गा
१८५७	फुरुक्क
१८५८	फुपु
१८५९	फुपा
१८६०	फुल
१८६१	फुलवारी
१८६२	फुलपाती
१८६३	फुत्त
१८६४	फुच्चे
१८६५	फुर्के
१८६६	फेर
१८६७	फेरफार
१८६८	फेटा
१८६९	फेदी
१८७०	फेरि
१८७१	फेल
१८७२	फैसला
१८७३	फोटो
१८७४	फोक्सा
१८७५	फोकटी
१८७६	फोका
१८७७	फोहोर
१८७८	बूढा
१८७९	बँदेल
१८८०	ब्वाँसा
१८८१	ब्यक्ति

१८८२	व्यक्त	१९१९	बन्दुक	१९५६	बहुविवाह
१८८३	बर	१९२०	बन्दकी	१९५७	बहुत
१८८४	बराजु	१९२१	बनमान्छे	१९५८	बा
१८८५	बरावर	१९२२	बनपाले	१९५९	बा
१८८६	बरवाद	१९२३	बन्चरी	१९६०	बासुरी
१८८७	बरफ	१९२४	बनतरुल	१९६१	बाँदर
१८८८	बस्नु	१९२५	बन्धन	१९६२	बाँझा
१८८९	बस्ना	१९२६	बन्ध्याकरण	१९६३	बाँकी
१८९०	बरुण	१९२७	बजै	१९६४	बाज
१८९१	बट्टा	१९२८	बजार	१९६५	बाजा
१८९२	बर्णन	१९२९	बर्जित	१९६६	बाछिटा
१८९३	बडा	१९३०	बहिरा	१९६७	बाल्टिन
१८९४	बडहर	१९३१	बलु	१९६८	बाइफाले
१८९५	बढ्दा	१९३२	बलेनी	१९६९	बाउला
१८९६	बढा	१९३३	बल्ढ्याङया	१९७०	बाच्छा
१८९७	बङ्गारा	१९३४	बलौटा	१९७१	बाचा
१८९८	बबाल	१९३५	बलात्कार	१९७२	बाकल
१८९९	बबन्डर	१९३६	बल्लतल्ल	१९७३	बाक्ला
१९००	बदमास	१९३७	बयर	१९७४	बाता
१९०१	बदाम	१९३८	ब्यस्त	१९७५	बाधाँ
१९०२	बदनाम	१९३९	ब्या	१९७६	बरिया
१९०३	बदला	१९४०	बयान	१९७७	बसिला
१९०४	बम	१९४१	बत्ती	१९७८	बघिनी
१९०५	बमन	१९४२	बत्तल	१९७९	बिराना
१९०६	बाघ	१९४३	बच्न	१९८०	बिराला
१९०७	बाटा	१९४४	बर्केना	१९८१	बिस्कुट
१९०८	बाटोमा	१९४५	बकुल्ला	१९८२	बिस्तारै
१९०९	बाटुला	१९४६	बतास	१९८३	बिमिरा
१९१०	बाठा	१९४७	बगर	१९८४	बिहिबार
१९११	बाङ्गा	१९४८	बगलीमारा	१९८५	बिच्छी
१९१२	बादर	१९४९	बखेडा	१९८६	बिर्का
१९१३	बन्सा	१९५०	बर्खा	१९८७	बिख
१९१४	बनसाङ्ला	१९५१	बधाई	१९८८	बुट्टे
१९१५	बनढाडे	१९५२	बहुदल	१९८९	बुढ्याऔंली
१९१६	बन्द	१९५३	बहुमत	१९९०	बुङ्गुर
१९१७	बन्दा	१९५४	बहुमुखी	१९९१	बुर्का
१९१८	बन्दोवस्त	१९५५	बहादुर	१९९२	बुध

१९९३ बुधबार
१९९४ बुद्धिमानी
१९९५ बेसार
१९९६ बेरुवा
१९९७ बेपत्ता
१९९८ बेल
१९९९ बेहोश
२००० बैना
२००१ बैगुनी
२००२ बोडी
२००३ बोझा
२००४ बोका
२००५ बौला
२००६ बंदेल
२००७ बदख्वाइँ
२००८ बनझाँक्री
२००९ बाली
२०१० भ्वास्स
२०११ भ्यालखाना
२०१२ भ्याउ
२०१३ भ्याउँकीरी
२०१४ भ्याकुर
२०१५ भ्यागुत्ती
२०१६ भ्यागुता
२०१७ भँड्वा
२०१८ भनु
२०१९ भन्दा
२०२० भनाइ
२०२१ भर्न्या
२०२२ भरि
२०२३ भरिला
२०२४ भरिया
२०२५ झट्टै
२०२६ झट्टी
२०२७ भलादमी
२०२८ भकारी
२०२९ भकुन्डा
२०३० भकल
२०३१ भगुवा
२०३२ भरोसा
२०३३ भरुवा
२०३४ भऱ्याङ्ग
२०३५ भट्ट
२०३६ भट्टी
२०३७ भद्रगोल
२०३८ भाँटा
२०३९ भाँडा
२०४० भान्सा
२०४१ भान्जा
२०४२ भाषण
२०४३ भाषा
२०४४ भालु
२०४५ भाइ
२०४६ भाइले
२०४७ भात
२०४८ भाग
२०४९ भाग्य
२०५० भीड
२०५१ भीख
२०५२ भुटुवा
२०५३ भुङग्रा
२०५४ भुलेर
२०५५ भुइँचाला
२०५६ भुत्ती
२०५७ भुतुक्क
२०५८ भूल
२०५९ भूइँकट्हर
२०६० भूइचाला
२०६१ भुस
२०६२ भुँडी
२०६३ भेट
२०६४ भेल
२०६५ झेल
२०६६ भैंसी
२०६७ भंग
२०६८ भोटा
२०६९ भोजपत्र
२०७० भोक
२०७१ भ्यागुती
२०७२ भ्यान्टा
२०७३ भ्रमण
२०७४ भिराला
२०७५ भिडन्त
२०७६ भिना
२०७७ झिसमिस
२०७८ झिंगा
२०७९ झिमझिम
२०८० झिना
२०८१ झिमिक्कै
२०८२ झिलिमिली
२०८३ झिलिक्क
२०८४ झिल्का
२०८५ झिक्रा
२०८६ भित्र
२०८७ भित्रीवारी
२०८८ मूल
२०८९ मूला
२०९० मूत्राशय
२०९१ मरे
२०९२ मरीच
२०९३ मुरली
२०९४ मुसुर
२०९५ मुसा
२०९६ मसान
२०९७ मसी
२०९८ मसला
२०९९ मृग
२१०० मृगौला
२१०१ मेलापात
२१०२ मेच
२१०३ मेहनत

२१०४	मेथी	२१४१	माइते	२१७८	मखमल
२१०५	मैदा	२१४२	माउ	२१७९	मुख्य
२१०६	मैदान	२१४३	माउरी	२१८०	मधुरा
२१०७	मैभ्फारा	२१४४	माउसुली	२१८१	मध्य
२१०८	मैनवत्ती	२१४५	मुँग	२१८२	मह
२१०९	मंगलवार	२१४६	मार्ग	२१८३	महसुस
२११०	मंगल	२१४७	माखा	२१८४	महान
२१११	मद्दत	२१४८	मन	२१८५	मही
२११२	मुटु	२१४९	मान्छे	२१८६	महत्वपूर्ण
२११३	मुडुली	२१५०	मुन्टा	२१८७	मिश्री
२११४	मर्म	२१५१	मुनाल	२१८८	मिठाई
२११५	मास	२१५२	मन्जुर	२१८९	मिनेत
२११६	मासा	२१५३	मनपेट	२१९०	मिति
२११७	मोटर	२१५४	मनी	२१९१	मितिनी
२११८	मोटा	२१५५	मन्त्र	२१९२	मिलेर
२११९	मोड	२१५६	मनतातो	२१९३	मिलनसार
२१२०	मोजा	२१५७	मुस्किल	२१९४	मित्र
२१२१	मोहर	२१५८	मदिरा	२१९५	मिर्गौला
२१२२	मौसम	२१५९	मलिला	२१९६	न्याल
२१२३	मौका	२१६०	मुक्ति	२१९७	यस्ता
२१२४	माटा	२१६१	महिना	२१९८	यम
२१२५	मादल	२१६२	मल	२१९९	यमराज
२१२६	माम्री	२१६३	मलसाप्रो	२२००	यन्त्र
२१२७	माभ्फ	२१६४	मलामी	२२०१	यदि
२१२८	माभ्फीऔंली	२१६५	मुलायम	२२०२	यति
२१२९	मान्छ	२१६६	मयूर	२२०३	यतिन्जेल
२१३०	मान्द्रा	२१६७	मयालु	२२०४	यतिखेर
२१३१	माना	२१६८	मयल	२२०५	यहाँ
२१३२	माफ	२१६९	मुक्त	२२०६	यहाँले
२१३३	माफी	२१७०	मकै	२२०७	यथार्थ
२१३४	मास्तिर	२१७१	मर्का	२२०८	यार्सागुम्बा
२१३५	मार्मिक	२१७२	मक्ख	२२०९	याद
२१३६	मालिक	२१७३	मतलव	२२१०	यात्रा
२१३७	माथि	२१७४	मगमग	२२११	यात्री
२१३८	माथिल्ला	२१७५	मगज	२२१२	याचना
२१३९	मालसामान	२१७६	मुगलान	२२१३	यातना
२१४०	माइला	२१७७	मुख	२२१४	यी

२२१५ युद्ध
२२१६ युवक
२२१७ युग
२२१८ योगदान
२२१९ योग्य
२२२० यौटा
२२२१ र्‍याक
२२२२ र
२२२३ रसीद
२२२४ रसुल
२२२५ रण्डी
२२२६ रडाको
२२२७ रबर
२२२८ रमाइलो
२२२९ रक्षा
२२३० रफ्तार
२२३१ रसिला
२२३२ रमिता
२२३३ रक्सी
२२३४ रकम
२२३५ रत्यौली
२२३६ रगत
२२३७ रगतमासी
२२३८ रहर
२२३९ राम्रा
२२४० रानु
२२४१ रानी
२२४२ राजदूत
२२४३ राजमार्ग
२२४४ राजा
२२४५ राजवृक्ष
२२४६ राजीनामा
२२४७ राइसकुकर
२२४८ राका
२२४९ रात
२२५० राता
२२५१ रागा
२२५२ राहदानी
२२५३ राहत
२२५४ रिठ्ठा
२२५५ रिबन
२२५६ रिमरिम
२२५७ रिक्त
२२५८ रिक्सा
२२५९ रिगाटे
२२६० रिहा
२२६१ रुघा
२२६२ रुद्राक्ष
२२६३ रुमाल
२२६४ रुष्ट
२२६५ रुवाबासी
२२६६ रूप
२२६७ रूपैंया
२२६८ रूपमा
२२६९ रूपान्तर
२२७० रूपहारा
२२७१ रुख
२२७२ रेला
२२७३ रेखी
२२७४ रैबन्दी
२२७५ रोटी
२२७६ रोडा
२२७७ रोपेका
२२७८ रोपाइँ
२२७९ रोपाहार
२२८० रोपनी
२२८१ रोजिन्दा
२२८२ रोचक
२२८३ रोकथाम
२२८४ रोगी
२२८५ रौं
२२८६ रंग
२२८७ ल्वाङ
२२८८ लसुन
२२८९ लट्ठी
२२९० लछारा
२२९१ लटरम्म
२२९२ लट्‌ठा
२२९३ लटक्क
२२९४ लठेउरा
२२९५ लम्वाइ
२२९६ लम्पसार
२२९७ लम्फु
२२९८ लमी
२२९९ लज्जावती
२३०० लज्जावतीझार
२३०१ लक्ष
२३०२ लवाइ
२३०३ लवज
२३०४ लप्सी
२३०५ लच्छिन
२३०६ लचिला
२३०७ लयाला
२३०८ लगानी
२३०९ लगाउति
२३१० लगातार
२३११ लगन
२३१२ लगनशील
२३१३ लखतरान
२३१४ लख्तै
२३१५ लहइलहइमा
२३१६ लथालिङ्ग
२३१७ लाञ्छना
२३१८ लाटाकोसेरा
२३१९ लाटी
२३२० लाभ
२३२१ लाभदायक
२३२२ लाँक्रो
२३२३ लाँकुरी
२३२४ लागि
२३२५ लालपुर्जा

२३२६	लालीगुराँस
२३२७	लायक
२३२८	लाचार
२३२९	लागू
२३३०	लागेका
२३३१	लागि
२३३२	लाख
२३३३	लिटा
२३३४	लिङ्गा
२३३५	लिलामी
२३३६	लिएर
२३३७	लिची
२३३८	लिखुरी
२३३९	लिखा
२३४०	लुटपिट
२३४१	लुँगी
२३४२	लुच्चा
२३४३	लुकेको
२३४४	लुकीछिपी
२३४५	लुकीचोरी
२३४६	लुगा
२३४७	ले
२३४८	लेनदेन
२३४९	लेउ
२३५०	लैनू
२३५१	लोभी
२३५२	लोप
२३५३	लोप्रा
२३५४	लोला
२३५५	लोलोपोतो
२३५६	लोकतो
२३५७	लोती
२३५८	लौका
२३५९	लौकाट्
२३६०	वृद्धि
२३६१	वृहस्पति
२३६२	व्यस्त
२३६३	व्यस्था
२३६४	व्याज
२३६५	व्यापारिक
२३६६	व्यापक
२३६७	व्याख्या
२३६८	व्यवहार
२३६९	व्यवहारिक
२३७०	व्यर्थ
२३७१	वथान
२३७२	वरदान
२३७३	वराबर
२३७४	वरपर
२३७५	वस्ती
२३७६	वसोवास
२३७७	वसाइँ
२३७८	वसन्त
२३७९	वदला
२३८०	वमन
२३८१	वन
२३८२	वन्दी
२३८३	वनवास
२३८४	वज्रपात
२३८५	वजन
२३८६	वर्ष
२३८७	वर्षा
२३८८	वरिष्ठ
२३८९	वरियात
२३९०	वञ्चित
२३९१	वलिदान
२३९२	वलिया
२३९३	वहिनी
२३९४	वहिष्कार
२३९५	वक्ता
२३९६	वच्छ्युँ
२३९७	वचन
२३९८	वकाइनो
२३९९	वकील
२४००	वर्तमान
२४०१	वर्ग
२४०२	वहस
२४०३	वहुमूल्य
२४०४	वा
२४०५	वारम्वार
२४०६	वारपार
२४०७	वास्ता
२४०८	वास्तवमा
२४०९	वास
२४१०	वासना
२४११	वारुद
२४१२	वाघ
२४१३	वाटा
२४१४	वाँदर
२४१५	वादल
२४१६	वाँडचुँड
२४१७	वान्ता
२४१८	वाजे
२४१९	वाजी
२४२०	वावरी
२४२१	वाफ
२४२२	वापती
२४२३	वाजि
२४२४	वार्षिक
२४२५	वाहियात
२४२६	वायु
२४२७	वायाँ
२४२८	वाचा
२४२९	वाधा
२४३०	वाहेक
२४३१	वाहक
२४३२	विरोध
२४३३	विरामी
२४३४	विरलै
२४३५	विरक्त
२४३६	विस्फोट

२४३७ विस्थापित
२४३८ विघटन
२४३९ विद्धान
२४४० विटा
२४४१ विडम्वना
२४४२ विद्वान
२४४३ विद्रोह
२४४४ विदा
२४४५ विद्यालय
२४४६ विद्यार्थी
२४४७ विद्युत
२४४८ विन्दु
२४४९ विनम्र
२४५० विना
२४५१ विजेता
२४५२ विजोर
२४५३ विजुली
२४५४ विषालु
२४५५ विषय
२४५६ विवरण
२४५७ विवाद
२४५८ विपरीत
२४५९ विपन्न
२४६० विपक्षी
२४६१ विभिन्न
२४६२ वित्तिकै
२४६३ विचित्र
२४६४ विधि
२४६५ वित्ता
२४६६ विक्री
२४६७ विकराल
२४६८ विकृति
२४६९ विकट
२४७० विकल्प
२४७१ वितोस
२४७२ विगत
२४७३ विधुवा
२४७४ विध्वँस
२४७५ विहान
२४७६ विशेष
२४७७ विशाल
२४७८ विश्वास
२४७९ वीउ
२४८० वीच
२४८१ वुर्की
२४८२ वेस
२४८३ वेदना
२४८४ वेर्ना
२४८५ वेवस्ताले
२४८६ वेला
२४८७ वेहोस
२४८८ वेश्या
२४८९ वैदेशिक
२४९० वैकल्पिक
२४९१ वैशाखी
२४९२ वंश
२४९३ वंशावली
२४९४ श्वासनली
२४९५ शरण
२४९६ शरीर
२४९७ शब्द
२४९८ शब्दकोश
२४९९ शनि
२५०० शक्ति
२५०१ शत्रु
२५०२ शर्त
२५०३ शहरी
२५०४ शहरीया
२५०५ शहीद
२५०६ शान्ति
२५०७ शीरा
२५०८ शिरीष
२५०९ शिक्षक
२५१० शिक्षित
२५११ शिला
२५१२ शिलाजीत
२५१३ शिकारी
२५१४ शिखर
२५१५ शुरा
२५१६ सुरू
२५१७ शुद्ध
२५१८ शुल्क
२५१९ शुक्र
२५२० शुक्रबार
२५२१ शुक्लपक्ष
२५२२ शूद्र
२५२३ शेख
२५२४ शैतान
२५२५ शोषक
२५२६ शोक
२५२७ शौचालय
२५२८ शंका
२५२९ शंख
२५३० शैक्षिक
२५३१ षड्यन्त्र
२५३२ स्मरण
२५३३ सँधियार
२५३४ सँगै
२५३५ स्नेह
२५३६ स्नान
२५३७ स्वर
२५३८ स्वास्नी
२५३९ स्वाद
२५४० स्वादमा
२५४१ स्वीकार
२५४२ साँप
२५४३ स्याल
२५४४ स्याउ
२५४५ स्याउला
२५४६ स्तन
२५४७ स्तुती

२५४८	स्थान	२५८५	सजाय	२६२२	सामा
२५४९	सृजना	२५८६	सज्जन	२६२३	सामाजिक
२५५०	सृष्टि	२५८७	सर्वा	२६२४	सामुन्ने
२५५१	सरासर	२५८८	सवका	२६२५	साझेदार
२५५२	सर्स्यूँ	२५८९	सपेटा	२६२६	साहिलीऔंली
२५५३	सस्ता	२५९०	सप्पै	२६२७	साल
२५५४	ससुराली	२५९१	सफल	२६२८	साइकल
२५५५	सत्य	२५९२	सप्तर्षि	२६२९	साइत
२५५६	सन्तान	२५९३	सजिलो	२६३०	साउती
२५५७	सट्टा	२५९४	सजिउन	२६३१	सात
२५५८	सर्ट्	२५९५	सक्रिय	२६३२	साग
२५५९	सबै	२५९६	सल	२६३३	सागपात
२५६०	सदर	२५९७	सल्ला	२६३४	साधा
२५६१	सदस्य	२५९८	सलगम	२६३५	सिरानी
२५६२	सद्दे	२५९९	सयपत्री	२६३६	सिरक
२५६३	सदैव	२६००	सच्चा	२६३७	सिस्ना
२५६४	समस्या	२६०१	सकस	२६३८	सिसौ
२५६५	समेत	२६०२	सकेन	२६३९	सिरु
२५६६	समुद्र	२६०३	सुकुमेल	२६४०	सिंदुर
२५६७	समुदाय	२६०४	सकभर	२६४१	सिंह
२५६८	सम्मन	२६०५	सक्कली	२६४२	सिमी
२५६९	समोसा	२६०६	सतर्क	२६४३	सिमल
२५७०	समाज	२६०७	सखाप	२६४४	सिँगान
२५७१	समाप्त	२६०८	सधें	२६४५	सिरिस
२५७२	समाचार	२६०९	सहभागितामा	२६४६	सिलिन्डर
२५७३	समात्ना	२६१०	सहायता	२६४७	सिकिस्त
२५७४	समाधान	२६११	सही	२६४८	सिलसिला
२५७५	समक्ष	२६१२	साँघु	२६४९	सिउर
२५७६	समय	२६१३	साँढे	२६५०	सिर्का
२५७७	सम्धी	२६१४	साँझ	२६५१	सित
२५७८	सन्दुख	२६१५	साँचो	२६५२	सुँङ्गुर
२५७९	सनासो	२६१६	सारै	२६५३	सुरुङ
२५८०	सनाखत	२६१७	सारङ्गी	२६५४	सुरुवाल
२५८१	सन्यासी	२६१८	सारौँ	२६५५	सुटुक्क
२५८२	सन्तुष्ट	२६१९	साछी	२६५६	सुजी
२५८३	सन्तला	२६२०	साबुदाना	२६५७	सुति
२५८४	सन्तुलन	२६२१	साबुन	२६५८	सुतरी

२६५९	सुत्केरी	२६७१	संस्था	२६८३	संकेत
२६६०	सुगन्धवाल	२६७२	संसरबार	२६८४	सङ्कलन
२६६१	सुख	२६७३	संसार	२६८५	सँगालो
२६६२	सुख्खा	२६७४	संघर्ष	२६८६	सङ्गीत
२६६३	सुंगुर	२६७५	संबन्धित	२६८७	सङ्ख्या
२६६४	सेवक	२६७६	संमान	२६८८	समातेर
२६६५	सोमबार	२६७७	संझना	२६८९	क्षमा
२६६६	सोइला	२६७८	संपूर्ण	२६९०	क्षति
२६६७	सोही	२६७९	संपत्ति	२६९१	क्षेत्र
२६६८	संरक्षण	२६८०	संपर्क	२६९२	क्षेत्रमा
२६६९	संस्कृत	२६८१	संविधान	२६९३	क्षेत्रीय
२६७०	संस्कार	२६८२	संयोग	२६९४	ज्ञानी

५. मियाँ भाषाको प्रकृति एवं नेपाली भाषाको प्रभाव

मियाँ (चुरेटा) तुर्किस्थानबाट साउदी अरेबिया, अफ्गानिस्तान इरान हुदै भाक्रत प्रवेश गरेका ऐतिहासिक तथ्यहरू पाइन्छ । विभिन्न देश हुदै व्यापार र धर्म प्रचारका क्रममा नेपालको पश्चिमी भाग महकाली अञ्चलबाट पूर्वतिर सर्दै आउँदा गोरखा जिल्लामा आई स्थायित्व प्राप्त गरेका मियाँहरूको भाषामा प्रयोग भएका शब्दहरूमध्ये केही शब्द अरेबिक, केही अफगान, केही फारसी र केही शब्दहरू हिन्दीका पाइए तापनि सङ्कलित शब्दहरुमध्ये करीब ६०% शब्दहरू नेपाली भाषा कै पाइन्छन् । त्यसै गरी नेपाली भाषाका भाषिकाको प्रभाव पनि मियाँ भाषामा परेको पाइन्छ ।

उपर्युक्त भाषा र भाषिकाहरूबाट प्रभावित गोरखाली मियाँ भाषाका शब्दहरू सङ्कलन गर्दा पाइएका विशेषताहरू निम्न लिखित छन्-

१) पदान्तको 'ड' ध्वनिको ठाउँमा प्रायः 'ण' ध्वनि आउँछ ।
   जस्तै : गेडागुडी = गेणागुणी

२) केही शब्दहरू हिन्दी भाषाबाट आएको पाइन्छ ।
   जस्तै : है = छ, हो   बकरी = बाखा

३) पदान्तको ओकारान्तमा ओकारान्तको प्रयोग भएको पाइन्छ ।
   जस्तै : पातलो, = पतला , मिठो = मिठा

४) केही शब्दहरूमा 'र' ध्वनि 'ड' ध्वनिमा परिवर्तन गरेर बोल्ने गरेको पाइन्छ ।
   जस्तै : परेर = पडेर

५) क्रियापदलाइ अकरण बनाउँदा पदान्तमा 'नु' थपिएको पाइन्छ ।
   जस्तै : खाँदैन = खाताइनु

६) पदमध्यमा प्रयोग हुने 'दै' ध्वनिको सट्टा 'इ' ध्वनी प्रयोग भएको पाइन्छ ।
   जस्तै : गर्दैन = अर्ताइनु

७) 'ढ' ध्वनि 'ण' ध्वनिमा परिवर्तन गरेर बोल्ने गरेको पाइन्छ ।
   जस्तै पढ्दा : = पणुन

८) बहुवचन जनाउने 'हरू' शब्दांशको सट्टा 'हेरु' प्रयोग गरेको भेटिन्छ ।
   जस्तै : हामीहरू = हामीहेरू

९) क्रियापद बनाउन धातुमा 'ती' प्रत्यय थप्ने गरेको भेटिन्छ ।

जस्तै : खा+ती = खाती (खान्छ) , बोल्+ती = बोल्ती (बोल्छ)

१०) भानुभक्तीय भाषाको प्रयोग पनि भेटिन्छ ।

जस्तै : बोल्ने = बोल्न्या

११) पदान्तमा आउने 'त' ध्वनिको सट्टा 'थ' ध्वनिको प्रयोग भएको पाइन्छ ।

जस्तै : कता = कथ, त्यता = त्यथ

१२) केही शब्दहरूमा संक्षिप्तता आएको भेटिन्छ ।

जस्तै : भका = भएका, गका = गएका, ठूल्याँ = ठूलीआमा

१३) क्रियापदको सुरुमा प्रयोग हुने 'ग' बर्णको ठाउँमा 'अ' बर्ण आएको पाइन्छ ।

जस्तै : गर्ने = अर्ने, गरेका = अरेका

१४) 'लाई' विभक्ति प्रयोग भएको ठाउँमा 'कुन' को प्रयोग भएको पाइन्छ ।

जस्तै :- हामीलाई = हामकुम, तिमीलाई=तमकुन, = तँलाई , तुकुन

१५) क्रियापदमा अपूर्ण पक्ष जनाउनु पर्दा धातुमा 'इरिही' प्रत्यय लागेको पाइन्छ ।

जस्तैः-बोलिरिही = बोल्दै

१६) सार्वनामिक शब्दमा पदान्तका 'स' वर्णको ठाउँमा 'इ' वर्णको प्रयोग भएको पाइन्छ ।

स्तैः-उइले = उसले, त्यइका = त्यसका

१७) भूतकालीन क्रियापद जनाउन पदान्तमा 'थ' वर्ण आएको पाइन्छ ।

जस्तै :-खान्था = खान्थ्यो

१८) सम्भावना भविष्यतकाल जनाउन क्रियान्तमा 'गा' वर्णको प्रयोग भएको पाइन्छ

जस्तै :- बस्ला = बस्गा, होला = होगा

१९) धातुमा 'इताई' प्रत्यय लगाएर कर्मवाच्य बनाइन्छ । जस्तैः- निकालिन्छ = निकाल्ताई

२०) क्रियाको सुरूमा 'जिन' पद थपेर आज्ञार्थक क्रियाको अकरण बनाउने चलन पाइन्छ । जस्तैः- नजा = जिनजाई, नखा = जिनखाई

२१) एकवचन जनाउन आकारान्तको प्रयोग गरिन्छ भने बहुवचन जनाउन पदान्तमा एकारान्तको प्रयोग गरेको पाइन्छ । जस्तै :-

एकवचन	बहुवचन
खुट्टा	खुट्टे (खुट्टाहरू)
मुसा	मुसे (मुसाहरू)

कुर्कुच्चा कुर्कुच्चे (कुर्कच्चाहरू)

२२) प्रथम पुरुष जनाउँदा धातुमा 'ती' प्रत्यय लगाइन्छ । भने तृतीय पुरुष जनाउन 'ताइ' प्रत्यय लगाइन्छ । जस्तैः- गर्छु = अती, गर्छ = अर्ताइ

२३) मियाँ सम्प्रदायभित्र बसोवास गरेका मियाँहरूको भाषामा जातीय भाषाको बढी प्रयोग भएको पाइन्छ र मिश्रित सम्प्रदायमा बस्नेहरूको भाषामा खस भाषाको बढी प्रभाव परेको पाइन्छ ।

२४) बढी उमेर भएका मियाँहरूमा आफ्नो भाषाको प्रयोग बढी रहेको पाइन्छ भने कम उमेरका मियाँहरूमा आफ्नो भाषाको प्रयोग कम पाइन्छ ।

२५) मियाँ भाषामा प्रयोग हुने करीव ६०% शब्दहरू खस भाषाकै रहेको पाइन्छ ।

२६) अभ्यस्त भूतको अकरण र सामान्य भविष्यतकालको अकरणको रूप उस्तै रहेको पाइन्छ ।

जस्तै :- खाताइन्था = खाँदैनथ्यो, खानेछैन,

अभ्यस्त भूत- खादैनथ्यो-खाताइनथा

सामान्य भविष्यत-खानेछैन- खाताइनथा

२७) अज्ञात भूत र वर्तमान कालको पूर्ण पक्षको मूल रूपमा एउटै प्रत्यय लागेको पाइन्छ । जस्तै :-

हुँदोरहेछ = होताराइ (अज्ञातभूत)

चाहिएको छ = चाहिराइ (वर्तमानको पूर्ण पक्ष)

२८) ऐकारले काम चल्ने ठाउँमा वर्णकै प्रयोग गरिएको पाइन्छ । जस्तैः- हइ = हे, मात्रइ = मात्रै,

जस्ताइ = जस्तै, त्यक्तिकै = त्यत्तिकाइ

२९) अज्ञात पक्षमा 'याहै' प्रत्यय लाग्छ । जस्तैः- फुलेछ - फुलाहै, रँगाएछ -रँगायाहै आदि ।

३१) विशेष गरी सर्वनाम र क्रियापदमा नेपाली भाषाका शब्दहरू भन्दा मियाँ भाषाका शब्दहरूमा फरक रूप पाइन्छ । जस्तैः- सर्वनाम म= मुई, तँ = तुई

क्रियापद खान्था = खान्थ्यो

जान्था = जान्थ्यो

३२)	नाम शब्दको पछाडि जोडिएको 'सी' वर्णले 'संग' भन्ने विभक्तिको काम गरेको पाइन्छ । जस्तैः-	साथीसी = साथीसँग

३३)	धातुमा 'ताइ' प्रत्यय लाग्दा तृतीय पुरुषको क्रियापद बन्छ भने 'ताउ' प्रत्यय लाग्दा प्रथम पुरुषको	त्रियापद बन्छ । जस्तै :- कइदेताइ = भनिदिन्छ, कइदेताउँ = भनिदिन्छु

३४)	धातुमा 'इराउँ' प्रत्यय लागेमा प्रथम पुरुषको पूर्ण पक्षको क्रियापद जनाउँछ ।
जस्तै :- लाइराउँ =लगाएको छु, खाइराउँ = खाएको छु ।

३५)	विशेषणको रूप र नामको रूप उही पाइन्छ । जस्तै :-
पक्षपात- पक्षपात, पक्का - पक्का, पक्षपात -पक्षपाती, पक्का - पक्की

३६	कतैकतै एकवचन र वहुवचन रूप उस्तै पाइन्छ ।
जस्तै : पहरा-पहरा, पहरो

३७)	धातुमा 'ङ्या' प्रत्यय लागे संभावना भविष्यत कालको बहुवचनको क्रियापद वन्छ ।
जस्तै :	खाङ्या=खालान्, कह्ङ्या=भन्लान्

३८)	धातुमा 'आऊ' प्रत्यय लागे प्रथम पुरुष एकवचनको क्रियापद बन्छ ।
जस्तै : खाताऊँ = खान्छ, अर्तेताऊँ = गरिदिन्छु

३९)	धातुमा 'याइ/आई' प्रत्यय लागे द्वितीय पुरुषको सामान्य भूतकालीन क्रियापद बन्छ ।
जस्तै : खायाई = खायौ , काटाई = काट्यौ ।

४०)	धातुमा 'ताई' प्रत्यय लागे सामान्य वर्तमान कालको तृतीय पुरुषको क्रियापद बन्छ । जस्तै :	देख्ताई = देख्छन्, लेख्ताई = लेख्छन् ।

४१)	'त' निपात प्रयोग हुने ठाउँमा 'पि' प्रयोग भएको पाइन्छ ।
जस्तै : कैदियौ पि-भन्दिनु भयो त ? क्याभा पि - के भयो त ? आदि

४२)	धातुमा वाँ प्रत्यय लागे सामान्य भविष्यकालको क्रियापद वन्छ ।
जस्तै-	खानेछु,-जानेछु, बस्वाँ - बस्नेछु आदि

६. उपसंहारः

मुसलमानहरूको उद्‌गमस्थान साउदी अरेविया हो । इस्लाम धर्मग्रन्थ कुरआन अनुसार अन्तिम सन्देष्टा(धमृप्रचारक) मोहम्मदको जन्मस्थान मक्का नै पहिलो इस्लामी राज्य हो । यो राज्य हिजरी संवत् ३ (ई.सं. ६३०) मा स्थापना भएको हो । नवगठित दोस्रो इस्लामी राज्य मदिना हो ।

इस्लाम धर्मका कट्टर विश्वासी मुसलमानहरू मोहम्मदले भैँ व्यापार र धर्मप्रचार गर्थे । यसै क्रममा उनीहरू अफ्‌गानिस्तान, इरान हुँदै भारत प्रवेश गरे ।

सातौं शताब्दीमा भारतको टुक्रे राज्यहरूको आपसी द्वन्द्व र तानातानका अवस्थामा मुसलमानहरू तत्कालीन राजनीतिमा सक्रिय हुन आइपुगे । समग्रमा मुसलमान भनिए पनि यिनीहरू भित्र विभाजनका आधारहरू प्रशस्त पाइन्छन् । खानदानियाँका आधारमा दास, तुगलक, शाह, सैयद, लोदी, खाँन, मुगल, पठान, शेख आदि वंशहरू पाइनछन । त्यसमध्ये शेख खानदान चाहि सवैभन्दा ठूलो मानिन्छ । विश्वासका आधारमा हेर्दा शिया र सुन्नी गरी दुई प्रकारका विश्वासीहरू पाइन्छन् । त्यसै गरी प्रचार, सम्पन्नता र पेशाका आधारमा पनि यिनिहरूमा भिन्नता पाइन्छ ।

राजनीतिमा सक्रिय भएका कारण भारतका विभिन्न ठाउँहरूमा मुसलमान राजाहरूले राज्य गरेको पाइन्छ । मुफ्फरपुर, फिरोजावाद, जलालावाद, बहादुरगञ्ज, शाहजहाँपुर , हैदरावाद, फरिदावाद, मुगलपुरा, मुगलसराय, आदि शहरहरूको नामकरण मुसलमान राजाहरूको नाममा भएको पाइन्छ ।

भारतको आग्रा शहरमा अवस्थित ताजमहलका निर्माता शाहजाहाँ हुन् । उनका साहिँला छोरा औरङ्गजेव हिन्दूहरूको कट्टर विरोधी भएका कारण भारतका विभिन्न ठाउँहरूमा हिन्दू मुसलमानका बीच युद्ध हुन पुग्यो । फलस्वरुप ५००० हिन्दूहरूको एकै ठाउँमा हत्या गरियो । यसले गर्दा हिन्दूहरू पनि मुसलमानको विरुद्ध सक्रिय हुँदै गए । त्यसै समयमा प्राण रक्षा गर्न मुसलमानहरू पश्चिमी नाकाबाट नेपाल प्रवेश गरे भने कोही तिब्बतको बाटो हुँदै नेपाल प्रवेश गरे ।

नेपालमा सवै मुसलमानहरू प्राण रक्षा गर्न मात्र आएका होइन् । केही मुसलमानहरूलाई राजा पृथ्वी नारायण शाहले युद्धका निम्ति भित्र्याएको र कोही व्यापारको निम्ति आफै प्रवेश गरेको पाइन्छ । कोही चाहि राजनीतिक नियुक्ति पाई

नेपाल भित्रिएको भेटिन्छ । नेपालका १५ औं शताब्दीका राजा रत्न मल्लको समयमा मुसलमानहरू व्यापार गर्न नेपाल प्रवेश गरे । कोही १७ औं शताब्दीमा प्राण रक्षाका निम्ति नेपाल प्रवेश गरे भने कसैलाई नेपाल एकिकरणको निम्ति राजा पृथ्वीनारायण शाहले १८ औं शताब्दीमा भित्र्याए ।

युद्धका निम्ति भित्र्याइएका मुसलमानहरूलाई पृथ्वीनारायण शाहले गोरखा दरवार नजिकै पर्ने मेल विसौना भन्ने ठाउँमा विर्ता दिएर राखे । त्यसै ठाउँबाट मियाँहरू गोरखाका विभिन्न गा.वि.स.हरूमा फैलिए । तिनैले बोल्ने भाषा नै मियाँ भाषा हो ।

समय र भौगोलिक दूरीका कारणले भाषा प्रभावित हुन्छ । त्यसै कारणले यी मुसलमानहरूको भाषामा पनि विभिन्न भाषाहरूको प्रभाव परेको पाइन्छ । नेपाली भाषाको एक भेद जस्तो लाग्ने यो मियाँ भाषा विभिन्न प्रकारका सर्ग जोडिएर बनेको देखिन्छ । यस भाषामा प्रयोग हुने सार्वनामिक पद र क्रियापद नेपाली भाषासँग मिल्दैनन् भने अन्य शब्दहरू प्रायः मिल्छन् । यस भाषाका शब्दहरू सङ्कलन गरी हेर्दा सङ्कलित शब्दहरूमध्ये करीब ६०% शब्दहरू नेपाली भाषाका पाइन्छन् भने बाँकी ४०% शब्दहरू मियाँ भाषाका पाइन्छन् । मियाँ भाषाका वक्ताहरू मात्राले अर्थ दिने ठाउँमा पनि वर्णको प्रयोग गरेर बोल्ने गर्दछन् ।

बढ्दो शहरीकरणको कारण मियाँहरू मिश्रित सम्प्रदायमा बासोवास गर्न थालेकाले यो मियाँ भाषा लोपोन्मुख हुँदैछ ।